

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” CONSTANȚA
IOSUD – ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE UMANISTE
DOMENIUL: ISTORIE

IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN SUA 1964-1971.
POLITICĂ ȘI CULTURĂ

(REZUMAT)

TEZĂ DE DOCTORAT

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC

Prof. Univ. Dr. Valentin CIORBEA

DOCTORAND

MANEA Gabriel Stelian

CONSTANȚA

2013

CUPRINS

INTRODUCERE.....	3
I. RELAȚIILE ROMÂNNO-AMERICANE. REPERE ISTORICE.....	17
I.1. De la primele contacte româno-americane până la Conferința de Pace de la Paris (1919).....	17
I.2. Relațiile bilaterale în perioada interbelică și în cursul celui de-al Doilea Război Mondial.....	40
I.3. Contacte politice și economice în primele două decenii postbelice.....	66
II. IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN STATELE UNITE PRIN ACȚIUNI DE POLITICĂ EXTERNĂ.....	79
II.1. Percepții americane cu privire la linia „independentă” a politicii externe românești.....	83
II.2. Activitatea și inițiativele României în cadrul ONU.....	90
II.3. Poziția României în contextul „Războiului de șase zile”.....	110
II.4. Intermedierea apropierei americano-chineze.....	120
III. CONSTRUIREA IMAGINII DE ȚARĂ PRIN VIZITE OFICIALE LA NIVEL ÎNALT.....	132
III.1. Vizita lui Richard Nixon la București, 2-3 august 1969.....	139
III.2. Vizita lui Nicolae Ceaușescu în SUA, 13-27 octombrie 1970.....	157
IV. IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN STATELE UNITE PRIN CULTURĂ.....	172
IV.1. Anii relativei liberalizări în cultură. 1964-1971.....	172
IV.2. Acorduri culturale româno-americane.....	178
IV.3. Cultura română în Statele Unite.....	182
IV.4. Deschiderea pentru importuri culturale din Statele Unite.....	209
V. „RECUPERAREA” LUI MIRCEA ELIADE CA PARTE A STRATEGIEI DE IMAGINE A ROMÂNIEI ÎN SUA.....	228
V.1. Planurile Securității în privința lui Mircea Eliade.....	232
V.2. De la „Pornograf maniac”... ..	234
V.3. ... la Doctor Honoris Causa al Universității Yale.....	242
V.4. Trei ani de reintegrare în circuitul literar românesc.....	246
V.5. Interviuurile acordate pentru presa din România.....	258
V.6. Refuzul lui Eliade de a se întoarce în România.....	267
CONCLUZII.....	274
BIBLIOGRAFIE.....	283

CUVINTE CHEIE

- **Relațiile româno-americane**
- **Uniunea Sovietică**
- **Regimul comunist român**
- **Războiul Rece**
- **Nicolae Ceaușescu**
- **Lyndon Johnson**
- **Richard Nixon**
- **Henry Kissinger**
- **Propagandă culturală**
- **Securitate**
- **Exilul anticomunist**

INTRODUCERE

Există în istoriografia românească o dispută ideatică, poate nu chiar evidentă sau stridentă, cu privire la o anumită perioadă din istoria recentă a României, cea care acoperă a doua parte a anilor '60, poate și începutul anilor '70. Este perioada în care se vorbește despre o anumită liberalizare politică și culturală a regimului comunist și, în paralel, de o anumită „independență” a politicii externe pe care o proiectau liderii de la București. Controversa în sine are ca obiect pe de-o parte, autenticitatea, profunzimea sau intensitatea liberalizării regimului în acei ani, iar pe de altă parte, sinceritatea și gradul în care România se putea manifesta realmente independent în cadrul blocului comunist dominat de sovietici. Gândul de a tranșa această dispută nu ne-a tulburat niciodată demersul, ba am spune că ceea ce încercăm să facem în paginile ce urmează este să complicăm și mai mult polemica prin prezentarea imaginii pe care Statele Unite ale Americii au avut-o despre România acelor ani. Cercetarea încearcă să introducă în circuitul cunoașterii impresii și percepții, analize și previziuni, pe de-o parte necunoscute în spațiului românesc, detașate, deși nu dezinteresate, iar pe de altă parte, contemporane evenimentelor în cauză. Cu alte cuvinte, impulsul căruia i se datorează demersul nostru, deopotrivă de analiză istorică și de sinteză, a fost cel de a prezenta și de a îmbogăți istoriografia românească dedicată temei cu dimensiunea imaginii pe care România o avea în Statele Unite, în intervalul 1964-1971. Cum pretenția abordării exhaustive a unui subiect este greu de realizat în cercetarea istorică, ne-am concentrat atenția asupra a două dimensiuni, în același timp și mijloace, prin care s-a conturat și s-a propagat imaginea României în Statele Unite. Prima este cea a politicii externe a regimului de la București, deci o dimensiune de care Washington-ul era direct interesat în cadrul relațiilor mai complexe cu URSS-ul și blocul sovietic, iar cea de-a doua este cea a politicii culturale.

Istoria României comuniste a înregistrat o perioadă, aproximativ anii 1965-1975, caracterizată în principal de încercările ei de a se evidenția printr-o politică externă aparte în cadrul blocului sovietic. Au fost ani în care România și-a câștigat un loc măcar în antecamera Casei Albe și a cancelariilor occidentale, prezentându-se ca o țară socialistă disidentă, acel „maverik” dacă este să folosim un termen împrumutat chiar de la americani, capabilă să joace rolul de intermediar între cele două lagăre. A făcut aceasta combinând într-un mod original rigoarea dogmatică, în afacerile interne, cu adoptarea unor poziții inedite, surprinzătoare, pe plan extern, ceea ce a contribuit la o înflorire, apoi chiar o ameliorare a propriei imagini.

Cercetarea noastră cu privire la imaginea României în Statele Unite ale Americii, între anii 1964-1971 a cuprins parcurgerea unor lucrări cu o tematică mai generală, dar și unele dedicate special unor teme cât se poate de aplicate, analiza critică a unor memorii, jurnale aparținând unor protagoniști politici sau oameni de cultură, inventarierea unor colecții de ziare românești și din Statele Unite, utilizarea unor colecții de documente publicate și, nu în ultimul rând, cercetarea unor documente de arhivă românești și străine.

Cercetare de arhivă a însemnat parcurgerea și analiza unor documente aflate în custodia Arhivelor Naționale Istorice Centrale, mai precis, documente din Fondul Comitetului Central al

Partidului Comunist Român, Secțiile Cancelarie¹ și Relații Externe.² Ele a fost extrem de utile pentru a scoate la lumină și a face cunoscute discuțiile pe care liderii români le-au avut, în diverse ocazii, cu o serie de politicieni americani precum Dean Rusk, Averell Harriman, Henry Kissinger și chiar cu președintele Richard Nixon. Alte documente au surprins întrevederi cu liderul sovietic Leonid Brejnev, dar și cu cei chinezi, Zhou Enlai și Mao. Aceste surse arhivistice au avantajul de a oferi cercetătorului detaliile întrevederilor de care, altfel, nu poate dispune numai din relatări memorialistice sau de presă. Trebuie să notăm aici și imposibilitatea de a avea acces, deocamdată, la documentele aparținând Ministerului Afacerilor Externe, însemnând telegramele transmise Centralei de către Ambasada României de la Washington, din cauza termenului legal prevăzut pentru darea spre cercetare a documentelor.

Mult mai intens am folosit documentele puse la dispoziție, inclusiv în format digital, de către Open Society Archives din Budapesta, de pe lângă Central European University. Ne referim la documentele cuprinse în fondul intitulat „Situation Reports”³, constând în rapoarte elaborate săptămânal sau chiar mai des, de către specialiștii postului de Radio Europa Liberă cu privire la cele mai diverse aspecte ale cotidianului României comuniste. Aceste „rapoarte de situație”, însoțite de multe ori de predicțiile analiștilor, acopereau o gamă vastă de evenimente ale actualității politice, economice, sociale, culturale românești. Alte rapoarte se refereau la politica externă a României și la vizitele efectuate în străinătate sau găzduite în România. Cum multe din aceste rapoarte aveau printre autori analiști ai Europei Libere din Statele Unite, putem considera că ele reflectau, măcar parțial, o anumită imagine pe care România o avea peste Ocean. Printr-un efort al cărui exemplu ar trebui să fie urmat și de alte instituții care au în păstrare documente de arhivă, toate documentele sunt puse la dispoziția cercetătorilor on-line.

În sfârșit, tot la capitolul documente de arhivă, în baza „Freedom of Information Act”, legea care permite accesul la informații publice și documente ale guvernului federal american, CIA-ul a declassificat și a pus la dispoziția publicului și a cercetătorilor o serie de documente datând din anii '60. Elaborate în contextul Războiului Rece, aceste documente sunt dedicate spațiului sovietic în întregime lui sau chiar special unor țări socialiste, reprezentând analize, interpretări ale comunității americane de informații, dar și predicții destinate decidenților politici de la Washington. Putem spune, deci, că unele dintre aceste documente se află, măcar parțial, la originea imaginii României în Statele Unite. De pildă, pentru cercetarea noastră, analizele produse de CIA ne-au fost utile la descifrarea opiniilor pe care serviciile de informații americane le avansau cu privire la politica externă independentă a României.⁴ Ca și în cazul precedent, documentele sunt disponibile on-line.

Alte documente pe care le-am folosit au fost publicate în colecții speciale. De pildă, pentru relațiile româno-americane în a doua jumătate a secolului XIX, Keith Hitchins și Miodrag Milin⁵ au adunat și publicat un corp de izvoare diplomatice din Arhivele Naționale ale SUA, din Fondul Departamentul de Stat, însemnând rapoarte ale Legației americane din București transmise către Washington, până în 1901. La fel, extrem de utile ne-au fost, pentru subcapitolul în care am tratat intermedierea românească între Washington și Beijing, documentele adunate și publicate de ambadorul Romulus Budura despre relațiile româno-chineze, documente aparținând Arhivei Ministerului Afacerilor Externe și Arhivei Comitetului Central al PMR/PCR.⁶ O altă mențiune specială facem pentru volumul de documente îngrijit de Dora Mezdrea, intitulat „Nae Ionescu și discipolii săi în arhiva Securității. Volumul II: Mircea Eliade”.⁷ Pe baza acestui volum de

¹ Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare ANIC), *Fond CC al PCR – Secția Cancelarie*.

² Idem, *Fond CC al PCR – Secția Relații Externe*.

³ Open Society Archives Budapesta (în continuare OSA), Radio Free Europe Research, *Situation Report Rumania*, 1964-1972.

⁴ Central Intelligence Agency (CIA), *Office of National Estimates; Office of Current Intelligence; Board of National Estimates*.

⁵ Keith Hitchins, Miodrag Milin, *Relații româno-americane 1959-1901. Documente diplomatice și consulare*, București, Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, 2001.

⁶ Romulus Ioan Budura (coord.), *Relațiile româno-chineze 1880-1971. Documente*, București, Ministerul Afacerilor Externe, Arhivele Naționale, 2005.

⁷ Dora Mezdrea, *Nae Ionescu și discipolii săi în arhiva Securității. Volumul II: Mircea Eliade*, București, Ed. „Mica Valahie”, 2008.

documente, provenite din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, am reușit să construim aproape un întreg capitol al prezentei lucrări referitor la încercările regimului de la București de a-l „influența pozitiv” pe istoricul religiilor și de a-l atrage în țară. Colecția Dorei Mezdrea cuprinde documentele care formează dosarul de urmărire informativă a lui Mircea Eliade. De asemenea, încercând să descifrăm pe bază documentară circumstanțele și etapele adoptării și publicării „Declarației” din aprilie 1964, ne-am folosit de documentele puse la dispoziție de Florian Banu și Liviu Țăranu în volumul „Aprilie 1964 – «Primăvara de la București»». Cum s-a adoptat «Declarația de independență» a României?»⁸, precum și de studiul introductiv al acestei lucrări. Alte volume de documente care s-au dovedit utile analizei s-au referit la procesul pe care Brâncuși l-a avut cu statul american în 1927⁹, la armistițiul semnat de România cu Națiunile Unite în 1944¹⁰ sau la Tratatul de la Varșovia¹¹, pentru a da doar câteva exemple. Tot la capitolul documente publicate am introdus și o serie de declarații, interviuri, conferințe de presă și cuvântări pe care Nicolae Ceaușescu le-a ținut cu diferite prilejuri, la mitinguri, întruniri ale asociațiilor de creație sau consfătuiri ale activului de partid. Publicate în volume colective¹² sau separat,¹³ ele oferă, pentru cine poate depăși limbajul de lemn și balastul ideologic, eșantioane ale viziunii politice, economice sau culturale ale liderului român.

Trecând la un alt tip de surse pe care am încercat să le valorificăm cât mai cuprinzător și pe care le-am folosit intens, amintim presa, atât cea românească, cât și cea americană. Pentru aceasta din urmă, am avut în vedere un mare cotidian, „The New York Times”, poate cel mai prestigios de peste Ocean, în care am căutat să surprindem atât felul în care diferite evenimente relative la România erau prezentate și reflectate, cât și analizele realizate de către editorialiștii publicației. Analize mai aprofundate am căutat și în hebdomadarul „Time”. Astfel, în încercarea noastră de a contura imaginea pe care România o avea în Statele Unite, presa americană a contribuit cu doar o fațetă a acestei imagini. Dar am folosit și presa românească, spre exemplu oficiosul de partid „Scînteia”. O mențiune specială ar fi de făcut pentru săptămânalul de politică externă „Lumea”, o prezență cu siguranță aparte în spațiul publicistic românesc, inclusiv din punctul de vedere al aspectului exterior al revistei, al așezării în pagină, făcute după standarde mai apropiate de cele occidentale și care o făceau mai ușor de citit. Mai important, calitatea materialelor publicate era peste cea a celor care apăreau în „Scînteia” sau „România liberă”; știrile externe, care ocupau o mare parte din fiecare număr, erau prezentate nediscriminator, inclusiv cele din statele occidentale și Statele Unite. În aceste condiții, materialele acestei reviste ne-au fost foarte utile pe parcursul cercetării.

Pentru acele capitole în care ne-am referit la aspectele culturale, de un mare ajutor ne-au fost ziarele și revistele de profil care apăreau în România acelor ani. Ne mărginim aici să le enumerăm indicând anul înființării și orașul: „Amfiteatru”, revistă literară și artistică editată de Uniunea Asociațiilor Studențești din România (București, 1966); „Contemporanul”, săptămânal politic, social și cultural editat de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă (București, 1946); „Cronica”, săptămânal politic, social și cultural (Iași, 1966); „Familia” (seria a V-a, Oradea, 1966); „Luceafărul”, săptămânal al Uniunii Scriitorilor (București, 1958); „România literară”, săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor care a purtat și denumirea de „Gazeta literară” între 1954-1968; „Secolul 20”, revistă de literatură universală editată de Uniunea scriitorilor (București, 1957); „Steaua”, lunar al Uniunii Scriitorilor (Cluj-Napoca, 1949); „Tomis”, o revistă lunară cu profil

⁸ Florian Banu, Liviu Țăranu, *Aprilie 1964 – „Primăvara de la București”*. Cum s-a adoptat „Declarația de independență” a României?, București, Ed. Enciclopedică, 2004.

⁹***, *Arta care învinge legea. Procesul Brâncuși în S.U.A.*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 2001.

¹⁰ Marin Radu Mocanu, *România și Armistițiul cu Națiunile Unite. Documente*, vol. II, București, Arhivele Statului din România, 1995.

¹¹***, *Tratatul de la Varșovia. 1955-1980. Culegere de documente*, București, Ed. Politică, 1981.

¹² Nicolae Ceaușescu, *Opere alese. Vol I 1965-1970*, București, Ed. Politică, 1982; Idem, *Interviuri, declarații și conferințe de presă*, vol. I-III, București, Ed. Politică, 1985; Idem, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste. Rapoarte, cuvântări, articole. Volumul 3. Ianuarie 1968 – martie 1969*, București, Ed. Politică, 1969.

¹³ Idem, *Cuvântarea la adunarea generală a scriitorilor, 16 noiembrie 1968*, București, Ed. Politică, 1968; Idem, *Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor de partid, a tuturor oamenilor muncii*, București, Ed. Politică, 1971; Idem, *Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării și îndrumării activității de cercetare științifică. 20-22 decembrie 1965*, București, Ed. Politică, 1965.

politic, social, cultural, editată de Comitetul pentru Cultură și Artă din Constanța (Constanța, 1965); „Tribuna”, săptămânal de cultură (Cluj-Napoca, 1957).

O categorie de surse care sunt întotdeauna o lectură agreabilă, dar și utilă cercetătorului, este cea a memoriilor și jurnalelor, pe care am încercat să le cuprindem cât mai larg în analiza noastră. Există opinii care plasează aceste scrieri undeva la limita dintre literatură și document istoric și nu sunt puține cazurile în care autorii lor și-au exersat în paginile redactate talentul condeiului. Pentru noi a fost mai importantă dimensiunea de mărturie a celor care au avut șansa de a trăi momente istorice copleșitoare ca importanță pentru a le reda apoi, în scris, celor interesați de amănuntele lor. Numărul celor pe care noi le-am folosit în documentare este destul de mare pentru a le înșira pe toate în spațiul restrâns al acestor considerații introductive, totuși pentru câteva dintre ele ar trebui să face câteva mențiuni speciale. Fiind cunoscut ca unul dintre artizanii politicii externe americane în timpul Administrației Nixon, Henry Kissinger a fost deopotrivă protagonistul și martorul unor evenimente de primă importanță ale anilor '60-'70. Despre toate acestea a relatat în volumul său memorialistic intitulat „White House Years”¹⁴, publicat în 1979. Cartea este extrem de valoroasă prin informațiile și amănuntele pe care le-a pus în circuitul științific, autorul începând cu momentul în care l-a cunoscut pe Nixon și încheind cu finalul războiului din Vietnam, altfel spus, unii dintre cei mai intensi și dificili ani ai diplomației americane în timpul Războiului Rece. În paginile lucrării se găsesc și o serie de referiri la România și la Nicolae Ceaușescu pe care am încercat să le valorificăm. În spațiul românesc, cele mai multe dintre aceste memorii au fost scrise de lideri comuniști români, oameni direct implicați în evenimente, cum au fost Corneliu Mănescu¹⁵, George Macovescu¹⁶, Mihail Hașeganu¹⁷, Dumitru Popescu¹⁸, chiar și Silviu Brucan¹⁹, Paul Niculescu Mizil²⁰ sau Ștefan Andrei.²¹ Problema care se pune în cazul acestor lucrări, cu atât mai mult cu cât ele aparțin unor membri ai nomenclaturii, este cea a credibilității celor afirmate, a concordanței amintirilor cu evenimentele în sine și, poate mai mult, a obiectivității și, deci, a valabilității interpretărilor și analizelor pe care autorii le propun. Nu mai adăugăm omisiunile, erorile cauzate de trecerea timpului și de uitare. În plus, unii dintre acești memorialiști au tentația clară, pe de-o parte de a scrie într-o manieră autojustificatoare, iar, pe de altă parte, au tentația, așa cum se întâmplă la Paul Niculescu Mizil, de a exagera și chiar idealiza acțiunile și reușitele politicii externe românești începând cu a doua parte a anilor '60. În aceste condiții, se impune cu necesitate folosirea acestor surse cu spirit critic și verificarea lor prin apel la documente sau presă.

Altă categorie de surse, jurnalele de călătorie, aparțin unor oameni de cultură români care au avut prilejul de a ajunge în Statele Unite așternând apoi pe hârtie impresiile lor. Mulți dintre aceștia s-au aflat în Statele Unite pentru susținerea unor conferințe sau cursuri, cum a fost cazul lui Nicolae Iorga²², Constantin C. Giurescu²³, Petru Comarnescu²⁴, ori primind burse de studii ca Romulus Rusan²⁵ și Constanța Buzea²⁶, astfel încât, jurnalele lor sunt importante pentru ceea ce au însemnat relațiile culturale româno-americane. În sfârșit, de un ajutor deosebit ne-au fost cele două

¹⁴Henry Kissinger, *White House Years*, Boston, Little Brown and Company, 1979.

¹⁵Lavinia Betea, *Convorbiri neterminate. Corneliu Mănescu în dialog cu Lavinia Betea*, Iași, Ed. Polirom, 2001.

¹⁶George Macovescu, *Jurnal. Vol. I (1952-1982)*, București, Ed. Domino, 2006.

¹⁷Mihail Hașeganu, *Din culisele diplomației. Memoriile unui diplomat*, București, Casa Editorială și de Presă –Viața Românească, f. a.

¹⁸Dumitru Popescu, *Memorii transfigurate. Elefanții de porțelan. Scene și personaje în umbra Cortinei de Fier*, București, Ed. Match, f. a.

¹⁹Silviu Brucan, *Generația irosită. Memorii*, București, Ed. Univers & Calistrat Hogaș, 1992; Idem, *O biografie între două revoluții: de la capitalism la socialism și retur*, București, Ed. Nemira, 1998.

²⁰Paul Niculescu Mizil, *O istorie trăită*, București, Ed. Enciclopedică, 1997.

²¹Lavinia Betea, *Stăpânul secretelor lui Ceaușescu. I se spunea Machiavelli. Ștefan Andrei în dialog cu Lavinia Betea*, București, Adevărul Holding, 2011.

²²Nicolae Iorga, *America și Românii din America. Note de drum și conferințe*, Vălenii de Munte, Așezământul tipografic „Datina românească”, 1930; Idem, *My American Lectures*, Bucharest, State Printing Office, 1932.

²³Constantin C. Giurescu, *Jurnal de călătorie. Impresii din Statele Unite, Paris și Londra*, București, Ed. Cartea românească, 1971.

²⁴Petru Comarnescu, *Chipurile și privescările Americii*, București, Ed. Eminescu, 1974.

²⁵Romulus Rusan, *America ogarului cenușiu*, București, Ed. Humanitas, 2000.

²⁶Constanța Buzea, *Creștetul ghețarului. Jurnal 1969-1971*, București, Ed. Humanitas, 2009.

volume de jurnal²⁷ și memoriile²⁸ lui Mircea Eliade care oferă amănunte extrem de interesante cu privire la exilul său francez și american, la acestea adăugându-se trei volume de corespondență.²⁹ În plus, pentru capitolul referitor la Mircea Eliade, există un număr însemnat de lucrări publicate de Mircea Handoca³⁰, unul dintre cei mai importanți exegeți ai operei eliadești.

În sfârșit, nu putem încheia aceste pagini referitoare la bibliografie fără a aminti că pentru problematica mai largă a politicii externe americane în contextul Războiului Rece, a relațiilor cu blocul sovietic, deci și cu România, am încercat să folosim câteva lucrări³¹ ale istoriografiei britanice și americane și o serie de reviste științifice din același spațiu. Unele dintre acestea merită câteva rânduri, precum cea a lui John Stoessinger³², referitoare la anii în care Henry Kissinger a fost cel care a construit și a direcționat politica externă a Statelor Unite; H. W. Brand³³, autorul unei lucrări care tratează problema limitelor la care politica la scară globală a Statelor Unite ajunsese la mijlocul anilor '60, în timpul președintelui Johnson; William P. Bundy³⁴, a cărui lucrare abordează diplomația americană în timpul administrației Nixon.

Cât privește revistele științifice, acestea sunt și ele destul de numeroase și am reușit să identificăm în paginile lor câteva studii și articole potrivite temei noastre de cercetare. Printre aceste reviste se numără: „American Journal of Political Science”, „CWIHP Bulletin”, „International Affairs”, „International Organization”, „International Security”, „International Studies Quarterly”, „Journal of Contemporary History”, „Journal of Palestinian Studies”, „Middle East Report”, „Political Science Quarterly”, „Russian Review” și „World Politics”.

I. RELAȚIILE ROMÂNNO-AMERICANE. REPERE ISTORICE

Contactele dintre spațiul românesc și cel nord-american au precedat cu mult nu doar stabilirea relațiilor diplomatice bilaterale, constante, ci și apariția României și a Statelor Unite ca entități statale. Încă din secolul al XVI-lea știri și informații despre descoperirea Americii și despre America de Nord au ajuns în Țările Române pe cele mai diverse căi, fie prin contactele pe care unii domnitori români le aveau cu suveranii noilor teritorii, fie prin corespondența pe care unii umaniști din spațiul românesc o purtau cu confracții lor din Vestul Europei. De asemenea, cronicari precum Radu Popescu, Miron Costin, dar și domnitorul erudit Dimitrie Cantemir au făcut referiri în scrierile lor la America. Mai târziu, începând cu secolul al XVIII-lea, în Țările Române au început să circule traduceri ale unor lucrări occidentale de geografie și istorie, propagând noi informații despre epopeea descoperirii Americii și detalii cu privire la noul continent. În sfârșit, la începutul secolului al XIX-lea, presa din Principatele Dunărene a contribuit și ea la familiarizarea cititorilor români cu privire la ceea ce devenise noua republică a Statelor Unite ale Americii. În sens invers, informațiile care au ajuns pe pământ american despre români datează încă din secolul al XVII-lea. Desigur, primele dintre ele erau cuprinse în opere de ficțiune descriind fapte de vitejie militară sau pamflete politice, dar apoi, detalii mult mai exacte au fost oferite de jurnalele de călătorie ale unor

²⁷ Mircea Eliade, *Jurnal 1941-1969*, București, Ed. Humanitas, 2003; Idem, *Jurnal, volumul II 1970-1985*, , București, Ed. Humanitas, 1993.

²⁸ Idem, *Memorii (1907-1960)*, , București, Ed. Humanitas, 1997.

²⁹ Idem, *Europa, Asia, America... Corespondență*, volumele I-III, București, Ed. Humanitas, 1999-2004.

³⁰ Mircea Handoca, *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*, București, Criterion Publishing, 2006; Idem, *Pe urmele lui Mircea Eliade*, Târgu-Mureș, Ed. Petru Maior, 1996; Idem, *Mircea Eliade și contemporanii săi*, București, Ed. Lider, 2009; Idem, *Viața lui Mircea Eliade*, ediția a III-a, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 2002; Idem, „Dosarul” *Mircea Eliade*, volumul VI (1944-1967) *Niet!*, București, Ed. Curtea Veche, 2002; Idem, „Dosarul” *Mircea Eliade*, volumul VII (24 august 1944-31 august 1967) *Niet!*, București, Ed. Curtea Veche, 2003; „Dosarul” *Mircea Eliade*, volumul VIII (1967-1970) *Reabilitare provizorie*, București, Ed. Curtea Veche, 2003.

³¹ Robert David Johnson, *Congress and the Cold War*, New York, Cambridge University Press, 2006; Fredrik Logevall, Andrew Preston, *Nixon in the World. American Foreign Relations, 1969-1977*, New York, Oxford University Press, 2008.; Asaf Siniver, *Nixon, Kissinger, and US Foreign Policy Making. The Machinery of Crisis*, New York, Oxford University Press, 2008.

³² John G. Stoessinger, *Henry Kissinger: The Anguish of Power*, New York, Norton, 1976.

³³ H. W. Brands, *The Wages of Globalism. Lyndon Johnson and the Limits of American Power*, New York, Oxford University Press, 1995.

³⁴ William P. Bundy, *A Tangled Web: The Making of Foreign Policy in the Nixon Presidency*, New York, Hill and Wang, 1998.

americani ajunși în zona Dunării de Jos în secolul al XIX-lea. Evident, alte contacte directe s-au realizat prin stabilirea unor români în America sau prin simpla lor trecere pe pământ american, cum a fost cazul lui Samuilă Damian, prieten cu Benjamin Franklin.

Aceste prime contacte, chiar sporadice fiind, iar multe dintre ele mijlocite de intermediari din Vestul Europei, au contribuit, totuși, la descoperirea și la începutul cunoașterii reciproce a celor două spații, român și american, constituind un preambul necesar stabilirii unor relații ulterioare de natură economică, diplomatică, politică sau culturală. Mânate în principal, dacă nu exclusiv, de rațiuni și calcule de natură economică, Statele Unite au deschis primul consulat la Galați, încă din 1850. Titularul postului, Anton Negroponte, ca și cei care i-au urmat, au avut ca principală preocupare apărarea intereselor comerciale americane la Gurile Dunării și extinderea oportunităților de afaceri în această parte a Europei. Au urmat treizeci de ani în care consulii Statelor Unite de la Galați sau București au încercat să faciliteze și să încurajeze un comerț cât mai profitabil pentru ambele părți. Totuși, până în 1878, până la recunoașterea independenței României, aproape toți trimișii diplomatici americani au avut probleme cu acreditarea lor, deoarece documentele lor erau adresate sultanului și nu domnitorilor Al. I. Cuza sau Carol, ceea ce i-a nemulțumit pe români, care doreau să limiteze până la eliminare ingerințele Porții în afacerile lor interne. Chiar și așa, în 1880, s-au stabilit relațiile diplomatice constante prin deschiderea, la București, a legației Statelor Unite, condusă de Eugène Schuyler.

Mai mult decât relații de natură politico-diplomatică, Statele Unite au fost interesate, în tot cursul secolului al XIX-lea, de sporirea oportunităților comerciale, de creșterea nivelului exportului de produse americane în România. Așa se face că, până la Primul Război Mondial, nivelul comerțului dintre cele două țări a crescut constant, însă, așa cum era ușor de anticipat, cea mai mare parte a acestuia era reprezentată de exporturile americane, mai ales la categorii de produse precum mașinile agricole sau utilajul petrolier. De cealaltă parte, exporturile de produse românești în Statele Unite a fost așa de ne semnificative încât nu au fost înregistrate de statistici, una dintre cauze fiind coincidența produselor pe care cele două țări le ofereau spre vânzare, în primul rând cele agricole și alimentare. Tot acum, la finele secolului al XIX-lea și începutul celui următor, s-a înregistrat pătrunderea în forță, în sectorul petrolier românesc, a trustului american „Standard Oil”, prin subsidiara sa „Româno-americană”.

Sub aspect cultural, relațiile româno-americane s-au materializat prin traducerea operelor unor autori americani precum Benjamin Franklin, Harriet Beecher Stowe, Mark Twain, Edgar A. Poe, pe care cititorii români i-au apreciat în mod deosebit. În plus, progresul științei și tehnologiei din Statele Unite a fost atent urmărit în România, dovadă fiind interesul pe care revistele științifice îl arătau invențiilor lui Alexander Graham Bell și Thomas Edison.

Sfârșitul secolului al XI-lea a înregistrat și stabilirea în Statele Unite a unui număr destul de însemnat de români, mai ales transilvăneni, atrași peste ocean de nevoia de brațe de muncă a industriei americane în plin avânt și nevoiți să își părăsească locurile natale din cauza condițiilor socio-economice și politice vitrege. Cei mai mulți dintre ei țărani, au trebuit să se adapteze ca muncitori în industria metalurgică sau de automobile americană, încercând, în același timp, să își păstreze specificul etno-cultural prin înființarea de societăți de întrajutorare sau culturale, biserici cu preoți slujitori români, școli și ziare.

Anii Primului Război Mondial au marcat noi evoluții ale relațiilor româno-americane, multe dintre ele impuse de desfășurarea conflictului, iar apoi de organizarea păcii. În primul rând, conștienți de ponderea tot mai însemnată a Statelor Unite pe scena internațională, politicienii români au înțeles necesitatea deschiderii unei reprezentanțe diplomatice a României la Washington. Astfel, pe 15 ianuarie 1917, Constantin Angelescu își prezenta scrisorile de acreditare președintelui Wilson, în calitate de ministru al României. Deși a avut un mandat scurt, el a reușit să se implice și să contribuie la propaganda românească în Statele Unite, făcând cunoscute peste ocean lupta și năzuințele spre unitate națională ale românilor. Tot în scopul propagandei naționale a fost trimisă în Statele Unite, în aprilie 1917, o Misiune Națională Română, condusă de Vasile Lucaciu și din care mai făcea parte și Vasile Stoica, cel care s-a dedicat total acestui efort prin organizarea de manifestații publice, întâlniri cu oficiali americani, publicarea de articole de presă și broșuri de propagandă. Printre realizările importante ale propagandei românești s-au numărat înființarea unei Episcopii Ortodoxe Române în America, sub autoritatea canonică a Mitropoliei din București, dar

și colaborarea cu reprezentanții celorlalte naționalități asuprite din Imperiul Austro-Ungar. Nu s-a reuși, în schimb, înființarea unei legiuni militare românești încadrată în armata americană, care să lupte în Europa.

Relațiile româno-americane în timpul Primului Război Mondial și imediat după acesta au mai avut o dimensiune, aceea a sprijinul material, umanitar de care România avea nevoie pentru a putea supraviețui conflagrației militare și pentru a putea să depășească dificultățile ce au apărut după finalul acesteia. Astfel, România a beneficiat de asistența Crucii Roșii americane și, mai ales, de cea ajutoarele și contribuția, inclusiv umană, a „American Relief Administration” (ARA), condusă de Herbert Hoover.

Din punct de vedere politic, la Conferința de Pace, relațiile dintre delegația română și cea americană au fost destul de tensionate din cauza pretențiilor lui Ion I. C. Brătianu de respectare întocmai a prevederilor tratatului secret dintre România și Antanta, din 1916, pretenții considerate exagerate de partea americană, care nu se considera legată în niciun fel de acel tratat. Alte momente tensionate au fost provocate de intervenția militară română contra regimului bolșevic maghiar și de refuzul delegației României de a semna tratatul de pace cu Austria din cauza tratatului minorităților. Chiar și așa, România a obținut recunoașterea noilor ei frontiere, tratatele în cauză fiind semnate inclusiv de reprezentanți americani, însă la un nivel de reprezentare mult mai scăzut după decizia președintelui Wilson de a se retrage de la Conferință și oricum neratificate de Congres.

Perioada interbelică nu a început sub auspicii foarte bune pentru relațiile dintre cele două țări. Pentru o perioadă de timp, reprezentarea diplomatică a României în Statele Unite a fost inconstantă și, pe alocuri, doar formală. Când guvernele de la București au început să trimită miniștri la Washington, acești au fost nevoiți să se ocupe, în principal, de propaganda românească din SUA, care să contracareze propaganda ostilă revizionistă și pe cea a cercurilor evreiești, foarte activă și gălăgioasă cu privire la răbufnirile antisemite din România. În plus, relațiile politice dintre cele două au fost marcate de refuzul Statelor Unite de a ratifica tratatele de pace de la finalul războiului, situație pe care România a deplâns-o în toată perioada. De cealaltă parte, reprezentanții diplomați ai Statelor Unite în România au continuat să fie interesați în cel mai înalt grad de apărarea intereselor economice americane, dar, din ce în ce mai mult, și de evoluțiile politice sau sociale din România.

Relațiile economice din România și Statele Unite deși s-au amplificat vizibil în intervalul dintre cele două războaie mondiale, au cunoscut câteva momente de tensiune, chiar de criză. Ele au fost afectate de problema achitării datoriilor pe care România le avea de achitat în contul ajutorului de război oferit de SUA și a celor față de unele companii americane pentru produsele livrate, cum a fost cazul firmei „Baldwin Locomotive Works”. Când această problemă a fost reglementată prin eşalonarea datoriilor, situația care a afectat cel mai grav relațiile bilaterale a fost cea legată de interesul pe care îl genera petrolul românesc și dreptul de exploatare al acestuia. Încercând să contureze o politică petrolieră mai coerentă și cu mai multe beneficii pentru România, guvernul liberal al lui Ion I. C. Brătianu preconiza posibilitatea naționalizării resurselor subsolului, atât prin Constituția din 1923, cât și prin legea minelor din 1924. Aceste prevederi loveau grav în interesele petroliere ale trustului „Standard Oil”, astfel încât, miniștrii americani în România au făcut numeroase presiuni pentru ca noua Constituție sau legea minelor să nu fie adoptate în forma propusă de guvern. Tensiunile au fost atât de mari, încât ministrul american Peter A. Jay a fost rechemat la Washington. Abia după venirea la putere a guvernului național-țărănist, acesta a manifestat mai multă atenție pentru interesele economice americane în România. Chiar și așa, exceptând perioada crizei economice, schimburile comerciale dintre România și Statele Unite s-au intensificat, fiind unele dintre cele mai intense din această parte a Europei, dar în continuare balanța comercială era una extrem de dezechilibrată în favoarea SUA.

Tot în perioada interbelică s-a înregistrat un flux mai intens al contactelor culturale, încurajate inclusiv de înființarea unor societăți precum „Friends of Rumania”, în SUA sau „Amicii Statelor Unite”, în România. În plus, schimburile reciproce de studenți și profesori au devenit tot mai dese, același curs avându-l și traduceri literare, importul de muzică, chiar filme sau deschiderea de expoziții. Cu titlu de exemplu, anii interbelici au fost cei în care publicul american a început să îi cunoască și să îi aprecieze pe George Enescu și Constantin Brâncuși. În sfârșit, pentru

această perioadă, nu pot fi trecute cu vederea vizitele în Statele Unite ale Reginei Maria, în 1926, și a lui Nicolae Iorga, în 1930, care au fost intens mediatizate și foarte benefice pentru consolidarea relațiilor dintre cele două țări pe multiple planuri.

Anii celui de al Doilea Război Mondial au plasat România și Statele Unite în tabere adverse, relațiile dintre cele două încetând până în toamna anului 1944. După această dată, circumstanțele geopolitice au făcut ca România să rămână în sfera de influență sovietică, fapt observat de militarii și diplomații americani încă din momentul înființării și activității Comisiei Aliate de Control, pe care o vedeau total controlată de sovietici. Chiar și așa, Statele Unite au insistat, inclusiv la Conferința de la Ialta, din 1945, pentru respectarea unor principii democratice minime, fapt vizibil în refuzul de a recunoaște guvernul Groza, de orientare comunistă, până ce acesta nu a fost completat și cu reprezentanți ai partidelor democratice. Pregătind tratatul de pace propriu-zis, SUA au insistat asupra câtorva puncte esențiale: granița din Transilvania, drepturile omului, retragerea trupelor sovietice, problema aviației civile și cea economică.

Primele două decenii postbelice au consfințit îndepărtarea dintre România și Statele Unite. Supusă total controlului sovietic și manifestând o obediență strictă față de Moscova, România și-a restrâns la maxim contactele cu Statele Unite, atât cele politico-diplomatice, cât și cele economice, cele din urmă și din cauza legislației comerciale americane, foarte strictă cu privire la comerțul cu state comuniste. Abia la începutul anilor '60 s-a înregistrat intensificarea inițiativelor românești de a relua mai ales conexiunile economice cu Statele Unite.

II. IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN STATELE UNITE PRIN ACȚIUNI DE POLITICĂ EXTERNĂ

Începând cu mijlocul anilor '60, România a pretins și a fost percepută în multe țări ale occidentului european și în Statele Unite ca având o politică externă independent față de ce a Moscovei sau, cel puțin, nu la fel de obediență precum ce a altor state socialiste. Îndeobște, este acceptat faptul că documentul care a marcat începutul acestui curs a fost „Declarația” Plenarei Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, din aprilie 1964, cunoscută, meritat sau nu, drept „Declarația de independență” a României. Ea a fost prilejuită de disputa ideologică sino-sovietică, dintre cele două partide comuniste, România făcând apel pentru încetarea acesteia și depunând eforturi concrete în aceste sens, considerând că afectează grav unitatea mișcării comuniste internaționale. Ceea ce a făcut ca documentul să fie numit „declarația de independență” au fost cele câteva accente antisovietice sau afirmații adresate voalat sovieticilor, referitoare la refuzul României de a accepta planurile de integrare economică ce ar fi condamnat-o la statutul de țară agricolă și insistența cu care solicita respectarea strictă a unor principii precum independența națională și neamestecul în treburile interne ale altor state, principii care trebuiau să guverneze relațiile dintre partidele și țările socialiste.

„Declarația” din aprilie 1964 a fost începutul creării în Statele Unite a imaginii României ca stat „independentă”, care avea numeroase dezacorduri asumate și afirmate în relația cu Uniunea Sovietică. Însă, percepțiile americane cu privire la gradul de sinceritate și autenticitate al politicii independente românești, nu au fost întotdeauna măgulitoare pentru liderii de la București. Comunitatea de informații americană, mai mult decât Casa Albă sau Departamentul de stat, a manifestat îndoieli serioase cu privire la acest fapt, mai ales la începutul anilor '60. Comportamentul independent al României, disputele pe care le avea cu partea sovietică pe diverse teme referitoare la integrarea economică în CAER și funcționarea Tratatului de la Varșovia, nu erau convingătoare pentru serviciile de informații americane sau pentru Departamentul de stat, care considerau că totul se făcea cu binecuvântarea Moscovei. Teamă majoră a SUA era legată de suspiciunea, intens alimentată de serviciile de informații sovietice, că România ar fi un cal troian al Moscovei. Prejudecățile americane s-au diminuat treptat în intensitate abia începând cu mijlocul anilor '60, când sintezele și documentele de analiză ale CIA recunoșteau autenticitatea liniei independente a politicii externe românești, prezentând pe larg cauzele și evenimentele care au marcat acest curs. Apoi, analize asemănătoare, furnizând aceleași concluzii, au oferit și istoricii, politologii și economiștii americani ai anilor '60-'70, precum și presa americană.

Pentru România, arena, spațiul oferit de Adunarea Generală a ONU, a fost cadrul perfect pentru a-și atinge câteva obiective care țineau de propria imagine. În primul rând era locul prielnic pentru a se înfățișa Occidentului, SUA în special, ca o țară care își dorea sincer asigurarea păcii, a securității și colaborării internaționale, inclusiv printr-o retorică mai moderată față de „dușmanii” ideologici „imperialiști”. Pe de altă parte, tribuna ONU a fost folosită de România pentru a-și arăta și exersa autonomia față de Moscova, cel puțin în inițiativele de politică externă. Astfel, liderii de la București au căutat să îmbunătățească imaginea țării prin afișarea ocazională a unei atitudinii opusă Uniunii Sovietice și statelor „frățești”. Prin acest efort de imagine se explică voturile contrare Uniunii Sovietice pe care delegația României la sesiunile Adunării Generale a ONU le-a dat în diferite momente și probleme, răsplata și confirmarea imaginii favorabile venind în toamna anului 1967, când, Corneliu Mănescu, ministrul român de Externe, a fost ales președinte al celei de-a XXII sesiuni a Adunării Generale. Intențiile ei de a-și crea o imagine favorabilă în lumea occidentală, mai ales în SUA, unde se desfășurau lucrările Adunării Generale, au fost imediat observate și comentate de cei mai avizați observatori, ziariști și oameni politici. Astfel, inițiativele avute în diverse organisme, prin argumentele aduse în cadrul dezbaterilor, prin felul în care își apăra aceste argumente, România a reușit să își creeze imaginea unei țări apărătoare a păcii, a securității internaționale, o țară dedicată total principiilor înscrise în Carta ONU vizând relațiile între state. De aceea, discursul României la ONU a fost considerat de multe ori monoton, repetând la infinit aceleași fraze dinainte ticluite și aceleași cereri privind dezarmarea, desființarea blocurilor militare, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor state, încetarea războiului din Vietnam și, mai ales, obsesia regimului de la București, respectarea principiilor independenței, suveranității, nonintervenției în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. A fost, pe alocuri, un discurs iritant prin repetarea temelor abordate, dar, în același timp, a fost modulul în care liderii români înțelegeau să promoveze relațiile cu alte state, insistând pe respectarea unor reguli clare care să creeze imaginea unei țări ce acționa întotdeauna într-o manieră „principlială”. În același timp însă, România a înțeles că imaginea ei în SUA, în Occident, la ONU, felul cum era privită, depindea și de gradul ei de autonomie față de inițiativele și direcțiile sovietice de politică externă. Astfel, în câteva ocazii, ea a profitat și s-a plasat pe o poziție opusă Uniunii Sovietice și statelor socialiste, boicotând unele inițiative sau opunându-se altora. Exemplul cel mai edificator a fost cel al refuzului de a vota declararea Israelului ca stat agresor, în 1967.

„Războiul de șase zile” din 5-10 iunie 1967, între Israel și o coalitie formată din Egipt, Iordania și Siria, a constituit o altă oportunitate pentru România de a-și arăta și susține o poziție contrară celei sovietice, a statelor socialiste, iar pe alocuri mai apropiată Occidentului și Statelor Unite. A fost un alt prilej pentru conducerea de la București de a exersa un limbaj moderat, care nu căuta să acuze, ci chema la găsirea de soluții pentru o pace durabilă. Pe lângă dorința de pace, mărturiile oferite peste ani au arătat că atitudinea României de a nu se identifica total cu linia sovietică a fost un calculată, una premeditată, urmărind un câștig de imagine și prestigiu. Înainte, pe parcursul războiului, dar și după încheierea ostilităților, atitudinea și eforturile României au fost îndreptate spre obținerea și asigurarea păcii, fără a plasa responsabilități sau a arăta cu decentul pe una sau alta dintre tabere ca fiind vinovată. Numai că o asemenea atitudine și un asemenea comportament de politică externă implica plasarea în opoziție față de sovietici, atât în cadrul consfățuirii de la Moscova, cât și la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a ONU, când România a refuzat să declare Israelul ca stat agresor. Poziția și eforturile românești nu au fost trecute cu vederea de către partea americană, fiind apreciate chiar de către președintele Lyndon Johnson, în cadrul întâlnirii pe care a avut-o cu premierul român, Ion Gheorghe Maurer, pe 26 iunie 1967. Câștigul de imagine în fața SUA a fost quasitotal în momentul în care, Maurer i-a explicat că Uniunea Sovietică se făcea vinovată de recenta izbucnire violentă a conflictului arabo-israelian, motiv pentru care România a fost nevoită să adopte o atitudine aparte.

China a reprezentat unul dintre cele mai importante dosare de politică externă ale administrației Nixon. La sfârșitul anilor '60 însă, îmbunătățirea relațiilor sino-americane devenise parte integrantă a strategiei privind Uniunea Sovietică a Statelor Unite, în ceea ce s-a numit diplomația triumfiulară a lui Nixon și a consilierului său pe probleme de securitate națională, Henry Kissinger.

Relația privilegiată pe care România o avea cu Republica Populară Chineză, sprijinul acordat acesteia din urmă în contextul conflictului ideologic sino-sovietic care a zdruncinat și dezbinat lumea comunistă cu începere din prima parte a anilor '60, precum și refuzul încăpățânat de a condamna China la vreuna din întâlnirile și consfătuirile liderilor comuniști, toate au făcut ca România să se prezinte ca un posibil și viabil intermediar pentru diplomația triumfătoare a lui Nixon. Succesul pe care Ceaușescu îl avea în urma o politică independentă față de ceea ce ar fi dorit Moscova, sprijinul acordat Chinei în confruntarea ei cu Uniunea Sovietică au fost văzute la Washington ca dovezi suficiente pentru credibilitatea conducerii românești, astfel încât să îi poată fi încredințate o serie de mesaje ce trebuiau să ajungă pe această cale la Beijing. Începând cu 1965, România a încercat să faciliteze dialogul între Washington și Beijing, astfel încât, mai toate întâlnirile la nivel înalt între români și chinezi, respectiv români și americani, au avut pe agendă și problema reînnoțirii relațiilor dintre Statele Unite și Republica Populară Chineză, adăugându-se și insistența părții române ca Beijing-ului să îi fie redat locul legitim de la Organizația Națiunilor Unite.

Fără îndoială, din această perspectivă, cele mai importante întâlniri au fost cele dintre Ceaușescu și Nixon, desfășurate atât la București, în august 1969, cât și la Washington, în octombrie 1970. În ambele ocazii, cei doi președinți au alocat timp important pentru problema relației dintre Statele Unite și China, de fiecare dată Nixon dorind să transmită, prin intermediul românilor, disponibilitatea administrației americane de a îmbunătăți relațiile cu chinezii. Măgulit de rolul care îi fusese rezervat, Ceaușescu și-a asumat această misiune. Imediat după întrevederile pe care cei doi le-au avut, o delegație românească, condusă de premierul Ion Gheorghe Maurer, în 1969, respectiv Gheorghe Rădulescu, în 1970, s-a deplasat la Beijing pentru a face cunoscut liderilor chinezi intențiile de reapropiere ale americanilor. Ion Gheorghe Maurer, în special, nu s-a limitat la simpla transmitere a unui mesaj, ci a pus multă energie și chiar patos în încercarea de a-l convinge pe Zhou Enlai de onestitatea intențiilor Statelor Unite, dar și de necesitatea unui asemenea demers. Inițial, liderii chinezi s-au lăsat mai greu convinși, insistând mereu pe problema nerezolvată a Taiwan-ului, dar, ulterior, au agreeat nu numai trimiterea unui emisar american, dar chiar o vizită a președintelui Nixon. Așa s-a ajuns, surprinzător pentru unii analiști, la momentele în care Henry Kissinger și Richard Nixon s-au deplasat la Beijing pentru a relua în mod oficial și la cel mai înalt nivel relațiile cu China comunistă.

Desigur, contribuția României la reluarea legăturilor dintre Statele Unite și China nu trebuie supraevaluată, cu atât mai mult cu cât un rol asemănător l-a avut și președintele Pakistanului, Yahya Khan. Totuși, în efortul general de îmbunătățire a propriei imagini în Occident și în Statele Unite, eforturile românești relația Washington-Beijing au fost binevenite și foarte apreciate.

III. CONSTRUIREA IMAGINII DE ȚARĂ PRIN VIZITE OFICIALE LA NIVEL ÎNALT

Până în a doua jumătate a anilor '70 România și Ceaușescu au avut o presă favorabilă în Occident. Încercările și ambițiile lui Ceaușescu de aduce o politică externă de anvergură mondială, încercând să intermedieze o serie de contacte între Washington și Beijing, între SUA și Vietnam, să contribuie la soluționarea conflictului dintre Israel și statele arabe au făcut ca el să primească vizita unora dintre cei mai importanți lideri mondiali. Printre aceștia s-au numărat președinte francez de Gaulle; doi președinți americani care au sosit la București la doar câțiva ani distanță, Nixon în 1969, iar Gerald Ford în 1975, la care am putea adăuga vizita lui George Bush din 1983, pe atunci doar vicepreședinte. La rândul său, Ceaușescu este primit în cele mai importante capitale ale lumii. Face trei vizite oficiale în SUA, în 1970, 1975 și 1979, plus una neoficială într-o escală la întoarcerea dintr-un turneu sud-american, iar imaginea care a rămas în memoria tuturor este cea a lui Ceaușescu, la Londra, în 1978, în trăsură alături de Elisabeta a II-a. Explicația pentru care astfel de întâlniri erau căutate era aceea că vizitele oficiale de cel mai înalt nivel, ale oficialilor americani în România sau ale celor români în SUA, au fost folosite, printre altele, pentru primenirea și apoi consolidarea imaginii României ca țară, a regimului ei politic sau a politicii sale externe. Această strategie a fost una de succes dacă avem în vedere numai două dintre aceste vizite, ce a lui Nixon la București, în august 1969, și cea a lui Ceaușescu la Washington, în octombrie 1970. Ambele, pe

lângă problemele concrete pe care cei doi lideri le-au abordat, s-au constituit în adevărate succese de imagine pentru România și Nicolae Ceaușescu.

Dintre aceste întâlniri oficiale găzduite la București, cea care prin ecoul pe care la produs a contribuit cel mai consistent în privința îmbunătățirii imaginii proprii pe care România o căuta, a fost cea a președintelui în exercițiu, Richard Nixon. Această vizita oficială efectuată de președintele american la București, în zilele de 2-3 august 1969, deși a fost văzută de partea română ca o oportunitate pentru încheierea unor înțelegeri formale care să permită creșterea schimburilor economice dintre cele două țări, ea s-a soldat, mai repede, cu sporirea prestigiului internațional al țării și al liderului ei. Era un rezultat pe care conducătorii comuniști ai României îl căutau în aceeași măsură și la fel de profitabil, în perspectivă. Sursele documentare și, mai ales, cele de presă arată că, în final, vizita a fost un mare succes de imagine pentru liderul comunist român, Nicolae Ceaușescu. Ceea ce a făcut ca această vizită să fie una de succes au fost atât substanța discuțiilor oficiale, referitoare la relațiile bilaterale româno-americane, dar, mai ales, la problema vietnameză și a relațiilor Statele Unite cu China, în ambele cazuri Nixon solicitând lui Ceaușescu un oarecare sprijin pentru a facilita un dialog mai eficient, cât faptul că președintele american a rămas profund impresionat de primirea extrem de călduroasă rezervată la București, pe care avea să și-o amintească în nenumărate alte ocazii.

Un an mai târziu, în octombrie 1970, Nicolae Ceaușescu s-a aflat în Statele Unite, bun prilej pentru a se face mai cunoscut și a se afirma în arena internațională. Prima vizită a lui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii s-a desfășurat între 13-27 octombrie 1970, fiind cu o semnificație aparte. În primul rând, era pentru prima dată când Nicolae Ceaușescu ajungea pe tărâm american; în al doilea rând, era pentru prima dată când șeful statului român (președintele Consiliului de Stat) făcea o vizită oficială în SUA și la Casa Albă. În sfârșit, a fost cea mai lungă din cele patru vizite pe care avea să le facă Ceaușescu în Statele Unite, ea cuprinzând mai multe etape oficiale și neoficiale.

În principal, vizita a fost prilejuită de participarea liderului de la București la sesiunea jubiliară a Adunării Generale ONU, însă nu s-a limitat numai la aceasta. Astfel, foarte important a fost discursul pe care Ceaușescu l-a ținut în fața Adunării Generale a ONU, pe 19 octombrie, care a generat ample și reacții favorabile. O a doua etapă a vizitei lui Nicolae Ceaușescu a fost reprezentată de un turneu efectuat în California, care a cuprins opriri la Los Angeles și San Francisco, precum și în alte centre mai mici de pe coasta de Vest a SUA. Turneul i-a oferit liderului român posibilitatea de a se întâlni cu diverși oameni politici, responsabili economici și oameni de afaceri, de a vizita mai multe firme și companii americane. Cele câteva zile petrecute în California, i-au prilejuit lui Ceaușescu și momente de relaxare la parcul de distracții Disneyland și la platourile de filmare de la Hollywood. Pentru întărirea legăturilor comerciale, Ceaușescu a vizitat uzinele „Ford” din Detroit și a participat la un dineu oferit de David Rockefeller, președintele băncii „Chase Manhattan”. S-au adăugat întâlnirile oficiale sau mai puțin formale cu secretarul american al Comerțului și cel al Agriculturii. Acest tur de forță nu era deloc întâmplător, el vizând o semnificativă creștere a schimburilor comerciale româno-americane și, în general, a relațiilor economice dintre cele două țări. În plus, Ceaușescu a folosit acest prilej pentru a face primele tatonări privind acordarea „Clauzei națiunii celei mai favorizate” pentru produsele românești.

În sfârșit, dar poate cel mai așteptat moment al vizitei în SUA, a fost întâlnirea pe care a avut-o liderul român cu Richard Nixon, pe 26 octombrie, ca un răspuns celei din anul precedent de la București. chiar dacă temele discuției nu au fost făcute publice la momentul respectiv, majoritatea analiștilor au intuit că, așa cum se întâmplase cu un an înainte, Nixon apelase la bunele oficii ale lui Nicolae Ceaușescu pentru a stabili un canal de comunicații cu China, ceea ce îl plasa pe liderul român în centrul unuia dintre cele mai importante demersuri diplomatice ale Administrației Nixon și, fără teama de a greși, ale Războiului Rece. Pe de altă parte, prin prestația avută la tribuna Adunării Generale a ONU, dar și în alte ocazii, Ceaușescu oferea imaginea unei Români iubitoare de pace, aducând în discuție propuneri foarte îndrăznețe cum era cea de desființare a Pactelor militare. Nu în ultimul rând, vizita privată pe care Ceaușescu a făcut-o în SUA, mai ales pe coasta de Vest, a arătat americanilor un alt fel de lider comunist, poate mai puțin rigid, orele petrecute la Disneyland stând mărturie, și mai deschis spre a recunoaște reușitele capitalismului în industrie, agricultură sau desfacerea bunurilor de larg consum.

IV. IMAGINEA ROMÂNIEI ÎN STATELE UNITE PRIN CULTURĂ

Dar imaginea unei țări, mai ales a unei comuniste cum era România, nu se rezuma la acțiunea ei externă, deși pentru niște realiști cum erau Nixon și Kissinger, ea era importantă. Imaginea României în Statele Unite a fost determinată, printre altele, și de ceea ce însemna climatul cultural care se înregistra în România acelor ani. Observatorii americani nu au rămas insensibili la ceea ce ei au interpretat ca fiind o liberalizare culturală manifestată în diverse forme și domenii, la respectarea mai strictă a libertății de creație și expresie artistică și, nu în ultimul rând, la deschiderea față de importurile culturale din Statele Unite, altă dată hulite. Pe de altă parte, imaginea României independente trebuia să cuprindă și dimensiunea internă, aceea de a arăta că liderii ei puteau gestiona singuri, fără ingerința Moscovei, sfera culturală, puteau trasa direcții și elabora strategii culturale potrivit propriei lor viziuni. Deci, pentru o scurtă vreme, această viziune a însemnat o liberalizare culturală, este adevărat calculată și atent supravegheată, dar nu mai puțin evidentă, a însemnat acceptarea unor influențe culturale occidentale, inclusiv americane, precum și proiectarea propriei producții din acest domeniu în Statele Unite.

Anii de liberalizare culturală au însemnat în România schimbări la nivelul supra-structurii instituționale, inclusiv prin promovarea unor tineri activiști de partid mai puțin atașați stalinismului cultural decât era Leonte Răutu și a unor profesioniști în diverse domenii artistice, astfel încât accentul să cadă pe valoarea artistică a creației culturale și nu pe latura ideologică, chiar dacă aceasta nu a fost cu totul eludată. În al doilea rând, destinderea culturală a însemnat înființarea unor noi reviste, inclusiv în provincie, reviste în care tinerii scriitori să își poată manifesta libertatea de creație și în care glasul lor să fie mai prezent în activitatea redacțională. De asemenea, au fost anii în care o serie întreagă de oameni de cultură de la sfârșitul secolului XIX sau din interbelic au fost „reabilitați”, operele lor au fost reeditate, iar cei care încă se mai aflau în viață, după anii de pușcărie, au reprimut dreptul de semnătură. Nu în ultimul rând, contactele culturale cu Occidentul, cu Statele Unite s-au înmulțit sub cele mai diverse forme, de la burse și participării la congrese internaționale, până la turnee muzicale și difuzarea de filme în cinematografe și la televiziune. Tot acest dezgheț cultural nu a rămas neobservat la Washington, ci din contră, a constituit un impuls pentru semnarea, în tot cursul anilor '60, a numeroase acorduri culturale româno-americane. Începând cu cel din 1960, ele au prevăzut schimburi în materie culturală, educațională, științifică și de cercetare, fiind permanent extinse pentru a acoperi cât mai multe domenii. Practic nu a existat an, începând cu 1960, în care problema relațiilor culturale să nu fie abordată între cele două părți, în care să nu fie semnat un nou acord sau măcar să fie prelungite și extinse cele anterioare. Imaginea se schimbase enorm față de anii în care România practicase o autarhie culturală acută, în special în relația cu Statele Unite.

Ca o expresie a acestor acorduri dar și din dorința de a prezenta peste Ocean ceea ce România putea producea mai de calitate sub raport cultural, artistic, intelectual, americanii au avut șansa să asculte muzica populară românească însoțită de dansuri tradiționale, dar și să audieze interpreți sau dirijori români interpretând opere de referință pentru repertoriul simfonic. Arta plastică a fost prezentată în Statele Unite prin expoziții de pictură, sculptură, grafică, dar și prin conferințe care să familiarizeze publicul american cu realizările, motivele și sursele de inspirație ale artiștilor români. Cărțile unor autori români consacrați sau cărțile despre România au fost traduse și editate în SUA, iar Biblioteca deschisă la New York a contribuit la răspândirea lor. Prin intermediul unor programe de burse, studenții români, dar și tineri scriitori au reușit să ajungă la universitățile americane și nu de puține ori a lăsat o impresie favorabilă, popularizând activitatea culturală din România, așa cum s-a întâmplat cu participanții la „International Writing Program”. A fost o ofensivă culturală după toate regulile menită să prezinte realizările, valoarea și originalitatea producției românești în domeniu, dar și să șteargă imaginea unei culturi înregimentate, profund ideologizată și de o calitate cel puțin îndoielnică.

La fel de importantă pentru a înfățișa și a prezenta noile orientări în cultură a fost și deschiderea pentru importurile culturale din Statele Unite pe care România a practicat-o pentru o scurtă perioadă de timp. Era important pentru liderii români să arate partenerilor americani că faza în care orice influență americană în acest domeniu era vehement condamnată ca fiind

„cosmopolită” și „decadentă” trecuse. Noua linie elaborată de responsabili culturali ai partidului, nu numai că privea cu mai multă relaxare pătrunderea acestor influențe, dar găsea oportun să preia din ele ceea ce se putea adapta specificului local. Ambasada americană, iar apoi departamentul de Stat, vor fi fost cu siguranță surprinse, apoi impresionate de gradul în care românii primeau și apreciau muzica – mai ales jazz-ul – americană, filmul, arta fotografică, dar și realizările de ultimă oră ale tehnicii americane, în special în domeniul aerospațial. Pe de-o parte, era normal ca românii să fie avizi de tot ceea ce se putea importa de peste Ocean în plan cultural după mai bine de un deceniu de proletcultism sufocant, însă gradul în care acum era permis accesul la influențele americane era cel puțin surprinzător, dar foarte apreciat chiar de către americani.

V. „RECUPERAREA” LUI MIRCEA ELIADE CA PARTE A STRATEGIEI DE IMAGINE A ROMÂNIEI ÎN SUA

În sfârșit, autoritățile comuniste de la București au intuit corect și impactul mai mult decât favorabil pe care l-ar fi avut pentru imaginea țării și a regimului pe de-o parte reabilitarea unor personalități culturale ale exilului, altădată hulite, iar pe de altă parte recuperarea și reintegrarea lor în ansamblul culturii naționale. Cu cât aceste personalități erau mai cunoscute în SUA, mai apreciat peste Ocean, cu cât prestigiul lor intelectual era mai larg recunoscut, cu atât eforturile românești de recuperare a lor au fost mai intense. Cazul cu valoare de exemplu este cel al lui Mircea Eliade, cel mai apreciat istoric al religiilor al acelor vremuri și care se bucura de o apreciere unanimă în Statele Unite, acolo unde era profesor, la Chicago.

În anii '60, Eliade a devenit un obiectiv foarte important pentru Securitate și pentru urmărirea sau influențarea lui s-au dislocat resurse umane însemnate: ofițeri însărcinați special cu dosarul lui; informatori plătiți și recrutați din lumea academică; personalități ale vieții culturale din țară trimise în America sau Europa pentru a se întâlni cu Eliade; oficiali ai ambasadei de la Washington însărcinați cu apropierea lui; intelectuali din țară numiți să corespundă cu el. Nu mai amintim și de efortul financiar implicat de aceste operațiuni.

Plecat din România în 1940 ca atașat cultural la Londra, apoi la Lisabona, Eliade nu s-a mai întors după 1945 în țară. Rămas în Franța, apoi, din 1956, în Statele Unite, el și-a continuat activitatea științifică și scriitoricească, devenind cel mai important specialist în domeniul fascinant al istoriei religiilor. În țară, în schimb, mai bine de douăzeci de ani el nu s-a bucurat de niciun fel de recunoaștere sau prețuire. Regimul comunist care tocmai se instala la putere a ales să se dispenseze de intelectualii vremurilor trecute în care nu putea avea încredere, aplicând de fapt, o tactică patentată de comuniștii sovietici, ce viza consolidarea noului regim pe temelii noi, eliminând, uneori fizic, orice legătură cu „orânduirea” anterioară. Astfel și Eliade a devenit ținta noilor potenți de la București, fiind „demascată” pentru afinitățile lui politice legionare, acuzat că participă la activități „ostile regimului de democrație populară” împreună cu alți membri ai exilului „reacționar” și, mai dureros pentru istoricul religiilor, interzis ca scriitor. Lucrările îi sunt scoase din librării și anticariate, numele îi este terfelit în diverse publicații și este ținta celor mai imunde atacuri.

Situația avea însă, să se schimbe după ce organele Securității și liderii de partid au aflat și conștientizat imensul prestigiu de care se bucura Eliade în Statele Unite. Atunci au înțeles că, pe plan extern, în eforturile lor de îmbunătățire a imaginii țării, era mai utilă o „recuperare” a lui Mircea Eliade, decât ignorarea lui. Astfel s-a ajuns la elaborarea unui plan în acest sens, plan ce avea ca etape reintegrarea și reconsiderarea scriitorului în literatura română, acordarea unor titluri academice, stabilirea unor contacte cu acesta chiar în S.U.A. prin intermediul unor oameni de cultură trimiși din țară sau membrii ai ambasadei, realizarea unor interviuri și, ca o încununare a acestor eforturi, atragerea lui în România văzută ca o lovitură de imagine.

Strategia a fost aplicată întocmai, dar nu prea a fost încununată de succes. Eliade a considerat mereu că gradul în care era reintegrat în cultura română era destul de mic, făcându-se într-un ritm poticnit, cu perioade când pur și simplu dispărea din actualitatea literară. L-au nemulțumit mereu greutatea cu care îi era publicată în țară opera și obstacolele de natură ideologică ce împiedicau mereu aceste apariții. La fel de important, credem noi, a fost și faptul că Eliade era la curent cu situația reală din România în privința culturii, încă supusă constrângerilor ideologice, în

privința practicilor Securității, a crimelor și ororilor petrecute în închisori și care, în final, l-au determinat să nu accepte niciuna dintre invitațiile de a se reîntoarce chiar și pentru o scurtă vizită.

CONLUZII

Obiectiv vorbind, România a ocupat întotdeauna o poziție cu totul periferică pe harta intereselor strategice, politice, economice ale Statelor Unite ale Americii. De-a lungul secolelor, de cele mai multe ori, prioritățile americane, în diverse domenii, au ocolit România, orientându-se spre zone geografice mai ofertante și mai potrivite spre a satisface ambițiile globale ale unei mari puteri. Cauzele au fost multiple, pornind de la distanța geografică, aparent insurmontabilă în primele secole ale contactelor bilaterale, trecând prin atitudinea izolaționistă care a marcat politica externă americană o lungă perioadă de timp și ajungând la ruperea forțată a României de tot ceea ce a însemnat relații cu Occidentul în anii imperiului ideologic, politic și economic sovietic. Acest fapt a dat contactelor realizate între cele două spații, american și român, iar apoi relațiilor bilaterale dintre cele două țări, o trăsătură aparte. În cursul veacurilor și exceptând perioada comunistă, cea care a fost mai dornică de consolidarea acestor relații a fost România, pentru că ea era mai interesată. O țară mică, cu resurse și realizări economice modeste, cu posibilități de afirmare internațională îndoielnice și amenințată, nu de puține ori, de conjunctura politică europeană, România a căutat compania Statelor Unite, uneori cu insistență pentru că avea nevoie de ea. Această realitate perenă a oferit Statelor Unite poziția activă și dominantă în această ecuație a relațiilor bilaterale, a făcut ca ele să poată accepta sau nu avansurile românești, să stabilească momentul și oportunitatea unor contacte, să impună ritmul lor, în definitiv să dicteze intensitatea, termenii și natura relațiilor bilaterale sub toate aspectele lor.

Pornind de la momentul stabilirii relațiilor diplomatice oficiale și constante, în 1880, ele au avut de-a lungul timpului câteva caracteristici definitorii. Până la Primul Război Mondial, de pildă, România, ca un stat tânăr, proaspăt independent, a fost interesată mai degrabă de latura politică a acestor relații, ceea ce pare paradoxal din moment ce în aceeași perioadă ea nu a reușit să deschidă și să întrețină o legăție la Washington. De cealaltă parte, Statele Unite au preferat să se concentreze asupra aspectelor economice, fiind anii unui salt industrial care a făcut din ele prima forță a lumii din acest punct de vedere. Acum se înregistrează, deci, și începutul interesului american pentru petrolul românesc prin pătrunderea pe piața românească a companiei „Standard Oil” și a subsidiarei acesteia, „Româno-Americana”. Anii primei conflagrații mondiale au convins România de ponderea tot mai mare pe care SUA o aveau la nivel mondial și au determinat-o să deschidă, în 1917, o Legăție la Washington. Misiunea precisă a acesteia era de a contribui la propaganda națională românească din Statele Unite, de a convinge publicul și oficialitățile americane de justetea cauzei naționale românești. De altfel, relațiile dintre delegații celor două țări la Conferința de Pace au fost circumscrise aceluiași efort românesc. Anii interbelici au fost martorii intensificării intereselor petroliere americane în România, interese care au creat o serie de tensiuni politice și chiar diplomatice în București și Washington, în momentul adoptării unor documente precum Constituției din 1923 și a legii minelor din 1924. Tot în cele două decenii de vremelnică pace s-au intensificat și schimburile culturale româno-americane pentru o cunoaștere reciprocă mai intimă. Progresele realizate însă, nu au împiedicat plasarea României și Statelor Unite în tabere adverse în anii celui de al Doilea Război Mondial, situație care s-a prelungit și după acesta, când România a fost strivită de tăvălugul sovietic, rămânând iremediabil în sfera de influență imediată și strategică a Moscovei. Au urmat aproape două decenii de ruptură în relațiile cu Statele Unite și, mai important, de deteriorare gravă a imaginii României care, cel puțin din perspectivă americană, părea foarte greu reversibilă.

Cum a reușit România să își refacă imaginea de țară? În anii 1964-1971 s-a acționat, din acest punct de vedere, pe mai multe direcții. Prima dintre acestea a fost cea a politicii externe, unde România a reușit să își construiască imaginea unei țări membră a blocului comunist, dar care manifesta certe deviații de la linia impusă de Uniunea Sovietică sateliților ei. De aceea, în acei ani, s-a vorbit de o Românie „independentă” în privința acțiunii și a acțiunilor ei externe. O a doua direcție a vizat o îmbunătățire a imaginii în privința realităților culturale interne, avându-se în vedere o liberalizare a climatului cultural intern, propagarea creației culturale autohtone în Statele

Unite și, nu în ultimul rând, o mai mare permisivitate față de importurile culturale americane. Toate aceste direcții de acțiuni și eforturi au avut succes până la un punct, România fiind considerată, în anii pe care îi avem în vedere, una dintre cele mai frecventabile țări ale blocului socialist.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. IZVOARE

I.1. Arhive

- Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC): - *Fond CC al PCR – Secția Cancelarie*
- *Fond CC al PCR – Secția Relații Externe*
- Central Intelligence Agency (CIA): - *Office of National Estimates*
- *Office of Current Intelligence*
- *Board of National Estimates*
- Open Society Archives Budapesta (OSA): - *RadioFree Europe Research, Situation Report Rumania (1964-1972)*

I.2. Documente publicate

- ***, *Arab Documents on Palestine and the Arab-Israeli Conflict*, in „Journal of Palestine Studies”, Vol. 7, No. 2, Winter, 1978.
- ***, *Arta care învinge legea. Procesul Brâncuși în S.U.A.*, ediția a II-a revăzută, traducere de Petru Comarnescu, cuvânt înainte de Traian Filip, postfață de V. G. Paleolog, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 2001.
- ***, *Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale, adoptată de Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964*, București, Ed. Politică, 1964.
- ***, *Documente privind istoria militară a poporului român. 7 septembrie – 25 octombrie 1944*, București, Ed. Militară, 1984.
- ***, *Raportul misiunii A.R.A. în România*, în CIUPERCĂ I., „România în fața recunoașterii unității naționale. Repere”, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1996.
- ***, *Românii în exil, emigrație și diasporă. Documente din fost arhivă a CC al PCR*, București, Ed. Pro Historia, 2006.
- ***, *Tratatul de la Varșovia. 1955-1980. Culegere de documente*, București, Ed. Politică, 1981.
- BANU Florian, ȚĂRANU Liviu, „*Primăvara de la București*”. *Cum a fost adoptată „Declarația de independență” a României*, București, Ed. Enciclopedică, 2004.
- CALAFETEANU Ion, *Exilul românesc. Erodarea speranței. Documente (1951-1975)*, București, Ed. Enciclopedică, 2003.
- CEAUȘESCU Nicolae, *Interviuri, declarații și conferințe de presă*, vol. I-III, București, Ed. Politică, 1985.
- IDEM, *Opere alese*, vol. I, București, Ed. Politică, 1982.
- IDEM, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste. Rapoarte, cuvântări, articole. Volumul 3. Ianuarie 1968 – martie 1969*, București, Ed. Politică, 1969.
- GIUGARIU Mihai (coord.), *Prigoana. Documente ale procesului C. Noica, C. Pillat, N. Steinhardt, Al. Paleologu, A. Acterian, S. Al-George, Al. O. Teodoreanu etc.*, București, Ed. Vremea, 1996.
- HITCHINS Keith, MILIN Miodrag, *Relații româno-americane 1959-1901. Documente diplomatice și consulare*, București, Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, 2001.
- MEZDREA Dora, *Nae Ionescu și discipolii săi în arhiva Securității. Volumul II: Mircea Eliade*, București, Ed. „Mica Valahie”, 2008.
- PREDA Dumitru, 1968. *Primăvara de la Praga. Documente diplomatice. Ianuarie 1968- Aprilie 1969*, București, Fundația europeană „Titulescu”, 2009.
- RETEGAN Mihai, *Război politic în blocul comunist. Relațiile româno-sovietice în anii șaizeci. Documente*, București, Ed. RAO, 2002.

-SCURTU Ioan (coord.), *România. Retragera trupelor sovietice 1958*, București, Ed. Didactică și pedagogică, 1996.

I.3. Presă

- „Amfiteatru” (1967)
- „Contemporanul” (1969-1972)
- „Cronica” (1967-1968)
- „Dreptatea” (1944)
- „Dreptatea nouă” (1947)
- „Familia” (1967; 1970; 1990)
- „Gazeta literară” (1964)
- „Luceafărul” (1968-1973)
- „Lumea” (1965-1978)
- „România literară” (1968-1973)
- „Scînteia” (1960-1971)
- „Secolul 20” (1967; 1972)
- „Steaua” (1967; 1969)
- „The New York Times” (1964-1972)
- „Time” (1965-1978)
- „Tomis” (1964-1972)
- „Tribuna” (1967-1970)
- „Viața românească” (1963)

I.4. Memorii, jurnale, corespondență

- ***, *Corespondența președintelui Consiliului de Miniștri al URSS cu președinții SUA și cu primii miniștri ai Marii Britanii din timpul marelui război pentru apărarea patriei 1941-1945. Volumul II. Corespondența cu F. Roosevelt și H. Truman (august 1941-decembrie 1945)*, București, Editura de Stat pentru Literatură Politică, 1958.
- APOSTOL Gheorghe, *Eu și Gheorghiu-Dej*, București, regie proprie, 1998.
- BENIUC Mihai, *Sub patru dictaturi. Memorii (1940-1975)*, București, Ed. Ion Cristoiu, 1999.
- BETEA Lavinia, *Alexandru Bârlădeanu despre Dej, Ceaușescu și Iliescu. Convorbiri*, București, Ed. Evenimentul Românesc, 1997.
- IDEM, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Arad, Ed. Ion Slavici, 1995.
- IDEM, *Convorbiri neterminate. Corneliu Mănescu în dialog cu Lavinia Betea*, Iași, Ed. Polirom, 2001.
- IDEM, *Stăpânul secretelor lui Ceaușescu. I se spunea Machiavelli. Ștefan Andrei în dialog cu Lavinia Betea*, București, Adevărul Holding, 2011.
- BRUCAN Silviu, *Generația irosită. Memorii*, București, Ed. Universul-Calistrat Hogaș, 1992.
- IDEM, *O biografie între două revoluții: De la capitalism la socialism și retur*, ediție îngrijită de Alexandru Singer, București, Ed. Nemira, 1998.
- BUZEA Constanța, *Creștetul ghețarului. Jurnal 1969-1971*, București, Ed. Humanitas, 2009.
- CĂLINESCU Matei, VIANU Ion, *Amintiri în dialog*, ediția a II-a, Iași, Ed. Polirom, 1998.
- CĂMPEANU Pavel, *Ceaușescu, anii numărătorii inverse*, Iași, Ed. Polirom, 2002.
- COMARNESCU Petru, *Chipurile și priveliștile Americii*, ediție îngrijită și prefată de Traian Filip, București, Ed. Eminescu, 1974.
- DUCA I. G., *Amintiri politice*, volumul III, colecția „Memorii și mărturii” Jon Dumitru-Verlag, München, 1982.
- ELAIDE Mircea, *Memorii (1907-1960)*, ediția a II-a revăzută și indice de Mircea Handoca, București, Ed. Humanitas, 1997.
- IDEM, *Europa, Asia, America...Corespondență*, volumele I-III, cuvânt înainte și îngrijirea ediției de Mircea Handoca, București, Ed. Humanitas, 1999-2004.
- IDEM, *Jurnal 1941-1969*, ediție îngrijită de Mircea Handoca, București, Ed. Humanitas, 2003.

- IDEM, *Jurnal, volumul II 1970-1985*, ediție îngrijită și indice de Mircea Handoca, București, Ed. Humanitas, 1993.
- FISCHER-GALAȚI Stephen, *80 de ani în jurul lumii povestiți de Lia Ioana Ciplea*, București, Ed. Vremea, 2011.
- GHIBU Onisifor, *Pagini de jurnal. vol. III (1968-1972)*, București, Ed. Albatros, 2000.
- GIURESCU Constantin C., *Jurnal de călătorie. Impresii din Statele Unite, Paris și Londra*, București, Ed. Cartea românească, 1971.
- IDEM, *Jurnal de călătorie*, ediția a doua, București, Ed. Sport-turism, 1977.
- GRIGORESCU Ioan, *Cocteil Babilon. Reportaj din America*, București, Ed. Tineretului, 1963.
- HANDOCA Mircea, *Convorbiri cu și despre Mircea Eliade*, București, CriterionPublishing, 2006.
- HAȘEGANU Mihail, *În culisele diplomației. Memoriile unui ambasador*, București, Casa de Editură și Presă – Viața Românească, f. a.
- IORDĂCHESCU Dan, *Un drumeț al cântului*, București, Ed. Eminescu, 1990.
- IORGA Nicolae, *America și românii din America. Note de drum și conferințe*, Vălenii de Munte, Așezământul tipografic „Datina românească”, 1930.
- IDEM, *Războiul nostru în note zilnice. 1917-1918*, volumul al III-lea, Craiova, Ed. „Ramuri” S. A., f. a.
- KISSINGER Henry, *White House Years*, Boston, Little Brown and Company, 1979.
- LOEWENHEIM Francis L., LANGLEY Harold D., Manfred Jonas, *Roosevelt and Churchill. Their Secret Wartime Correspondence*, New York, Saturday Review Press, 1975.
- LOVINESCU Monica, *Întrevederi cu Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Ștefan Lupașcu și Grigore Cugler*, București, Ed. Cartea românească, 1992.
- MACOVESCU George, *Jurnal, vol. I (1952-1982)*, București, Ed. Domino, 2006.
- MARIA, Regina României, *Însemnări zilnice (decembrie 1918-decembrie 1919)*, volumul I, traducere de Valentina Costache, Sanda Racoviceanu, îngrijire de ediție Vasile Arimia, București, Ed. Albatros, 1996.
- IDEM, *Însemnări zilnice (1 ianuarie-31 decembrie 1926)*, volumul VIII, traducere de Sanda Racoviceanu, îngrijire de ediție, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, București, Ed. Cognitia, 2010.
- NICOLAE M. Nicolae, *O lume așa cum am cunoscut-o. Amintirile unui fost ambasador al României*, București, Ed. Pro domo, 2000.
- NICULESCU MIZIL Paul, *O istorie trăită*, București, Ed. Enciclopedică, 1998.
- NIXON Richard M., *RN: The Memoirs of Richard Nixon*, New York, NY: Simon & Schuster, 1990.
- PACEPA Ion Mihai, *Orizonturi roșii. Amintirile unui general de securitate*, în românește de Horia Gănescu și Aurel Ștefănescu, București, Ed. Venus, 1992.
- POPESCU Dumitru Radu, *Memorii transfigurate. Elefanții de porțelan. Scene și personaje în umbra Cortinei de Fier*, București, Ed. Match, f. a.
- RĂDULESCU Alexandru, SAVA Iosif, *Șase decenii pe estrada Ateneului. Amintiri în colocviu. Vol. 2 Dirijori români*, București, Ed. Muzicală, 1985.
- RUSAN Romulus, *America ogarului cenușiu*, ediția a treia, București, Ed. Univers, 2000.

II. ENCICLOPEDII, DICȚIONARE, CRONOLOGII

- ***, *Membrii CC ai PCR (1945-1989). Dicționar*, București, Ed. Enciclopedică, 2004.
- ALEXANDRESCU Ion, BULEI Ion, MAMINA Ion, SCURTU Ioan, *Enciclopedia de istorie a României*, vol. I-II, București, Ed. Meronia, 2000-2003.
- CALAFETEANU Ion (coord.), *Istoria politicii externe românești în date*, București, Ed. Enciclopedică, 2003.
- CRIȘAN Gheorghe, *Piramida puterii. Oameni politici și de stat, generali și ierarhi din România*, vol. I (1944-1989), București, Ed. Pro Historia, 2004.
- ELIADE Mircea, *Biobibliografie*, vol. I-II, întocmită de Mircea Handoca, București, Ed. „Jurnalul literar”, 1997-1998.

- NEDELCOVICI Viorica, POPESCU Elvira, PROTOPOPESCU Constanța, *Cartea românească în lume 1945-1972*, cuvânt înainte de Mihnea Gheorghiu, București, Ed. Științifică și enciclopedică, 1975.
- PĂIUȘAN Cristina, ION Narcis-Dorin, RETEGAN Mihai, *Regimul comunist din România. O cronologie politică (1945-1989)*, București, Ed. Tritonic, 2002.
- ZACIU Mircea, PAPAHAĞI Marian, SASU Aurel, *Dicționarul scriitorilor români*, volumele I-IV, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995,1998, Ed. Albatros, 2001, 2002.

III. LUCRĂRI GENERALE

- ***, *Scurtă istorie a Statelor Unite ale Americii*, traducere de Larisa și Andrei Avram, ediția a II-a, București, Ed. Lilex – Geotop, 1995.
- ANTON Mioara, ANGHEL Florin, POPA Cosmin (coord.), *Hegemoniile trecutului. Evoluții românești și europene. Profesorul Ioan Chiper la 70 de ani*, București, Ed. Curtea veche, 2006.
- BOIA Lucian, *Mitologia științifică a comunismului*, București, Ed. Humanitas, 2005.
- IDEM (coord.), *Miturile comunismului românesc*, București, Ed. Nemira, 1998.
- BOTEZ Mihai, *Lumea a doua. Introducere în comunismologia structurală*, postfață de Doina Uricariu, București, Ed. Du Style, 1997.
- CAMPUS Eliza, *Din politica externă a României 1913-1947*, București, Ed. Politică, 1980.
- CIOROIANU Adrian, *Pe umerii lui Marx. O introducere în istoria comunismului românesc*, București, Ed. Curtea Veche, 2005.
- CONSTANTINIU Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a IV-a revăzută și adăugită, București, Ed. Univers enciclopedic, 2008.
- CRAMPTON R.J., *Europa Răsăriteană în secolul al XX-lea... și după*, București, Ed. Curtea veche, 2002.
- DELETANT Dennis, *România sub regimul comunist*, București, Fundația Academia Civică, 1997.
- DURANDIN Catherine, *Istoria românilor*, traducere de Liliana Buruiană-Popovici, Iași, Institutul european, 1998.
- DUROSELLE Jean Baptiste, KASPI A., *Istoria relațiilor internaționale.vol. II 1949 până în zilele noastre*, București, Trustul editorial liber, 2006.
- FISCHER-GALAȚI Stephan, *România în secolul al XX-lea*, Iași, Institutul European, 1998.
- FONTAINE Andre, *Istoria Războiului Rece*, vol. IV, București, Ed. Militară, 1994.
- FRUNZĂ Victor, *Istoria comunismului în România*, București, Ed. Victor Frunză, 1999.
- KISSINGER Henry, *Diplomația*, București, Ed. All, 2002.
- JUDT Tony, *Epoca postbelică. O istorie a Europei de după 1945*, traducere de Georgiana Perlea, Iași, Ed. Polirom, 2008.
- OLTEANU Constantin, *Coaliții politico-militare. Privire istorică*, București, Ed. Fundației „România de mâine”, 2005.
- ORESCU Șerban, *Ceaușismul. România între anii 1965 și 1989*, București, Ed. Albatros, 2006.
- NEGULESCU Victor, *România în jocul de interese al Marilor Puteri (1859-1989)*, Târgoviște, Ed. Bibliotheca, 2002.
- PATERSON James, *America in the twentieth century*, New York, 1976.
- PORTES Jacques, *Istoria SUA după 1945*, traducere de Marian Ștefănescu, București, Ed. Corint, 2003.
- ROTHSCHILD Joseph, *Întoarcerea la diversitate. Istoria politică a Europei Centrale și de Est după al Doilea Război Mondial*, București, Ed. Antet, 1997.
- RUSH Myron, *How Communist States Change their Rulers*, Ithaca – New York, Cornell University Press, 1974.
- SCURTU Ioan, *Istoria contemporană a României (1918-2005)*, București, Ed. Fundației „România de mâine”, 2005.
- SHAFIR Michael, *Romania. Politics, Economics and Society. Political Stagnation and Simulated Change*, London, Boulder, Frances Printer, 1985.
- SOULET Jean Francois, *Istoria comparată a statelor comuniste*, Iași, Ed. Polirom, 1998.

IV. LUCRĂRI SPECIALE

- ***, „Cartea” chineză jucată de PMR, în „Dosarele istoriei”, an VI, nr. 12(64), 2001.
- ***, *Politica de independență a României față de URSS comentată la Radio „Europa Liberă”*, în „Dosarele istoriei”, an IX, nr. 4(92), 2004.
- ***, *Rise and Fall of Soviet Influence*, în „Journal of Palestine Studies”, Vol. 5, No. 3/4, Spring - Summer, 1976.
- ***, *Sfârșitul perioadei liberale a regimului Ceaușescu: Minirevoluția culturală din 1971*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2005.
- ***, *The PolicyMakers. Shaping American Foreign Policy from 1947 to the Present*, Lanham (Maryland), Rowman & Littlefield Inc., 2009.
- ***, *US Pressure Required*, în „Journal of Palestine Studies”, Vol. 9, No. 2, Winter, 1980.
- AIOANEI Alexandru D., *Alexandru Lăzăreanu și Legația României la Washington (1946-1948)*, în Paul Nistor, Adrian-Bogdan Ceobanu (coord.), „Diplomație și destine diplomatice în lumea Românească”, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011.
- ALEXANDRESCU Andrei, *Discursul despre pace al României (1965-1971)*, în „Analele Sighet 9. Anii 1961-1972. Țările Europei de Est între speranțele reformei și realitatea stagnării”, București, Fundația Academia Civică, 2001.
- ALMAȘ Dumitru, *Românii în războiul civil din Statele Unite*, în „Analele Universității București. Seria Științe Sociale. Istorie”, an XV, 1966.
- ANTON Mioara, *De la confruntare la negociere. Richard Nixon la Moscova, mai 1972*, în „Arhivele totalitarismului”, an 13, nr. 46-47, 2005.
- IDEM, *Între contestare și conformism*, în „Dosarele istoriei”, an X, nr. 6(106), 2005.
- APOSTOL Pavel, *Iluzia evadării. Încercări critice asupra filosofiei burgheze contemporane*, București, Ed. Științifică, 1958.
- ARTNER Stephen J., *The Middle East: A Chance for Europe?*, în „International Affairs”, Vol. 56, No. 3, Summer, 1980.
- BALOTĂ Nicolae, *Euphorion*, București, Editura pentru literatură, 1969.
- BARBU Bogdan, *Vin americanii! Prezența simbolică a Statelor Unite în România Războiului Rece 1945-1971*, București, Ed. Humanitas, 2006.
- BĂDĂRĂU Gabriel, *Știri despre Principatele Române într-un ziar american din secolul XVIII*, în I. Agrigoroaie, Gh. Buzatu, V. Cristian (coord.), „Românii în istoria universală”, tom III, Iași, Universitatea „Al. I. Cuza”, 1988.
- BERINDEI Dan, *Constituția americană și ecourile ei în țările române*, în „Magazin istoric”, an X, nr. 7 (112), iulie 1976.
- BETEA Lavinia, *Cum l-a înștiințat Brejnev pe Ceaușescu de invazia Cehoslovaciei în august 1968*, în „Sfera politicii”, nr. 138, august 2009.
- BOBANGO Gerald J., *The Romanian Orthodox Episcopate of America: the first half century, 1929-1979*, Jackson Michigan, Romanian-American Heritage Center, 1979.
- BODEA Cornelia, *Correspondența lui Nicolae Iorga cu românii americani*, în „Revista de istorie”, tom 36, nr. 5, mai 1983.
- BOIA Lucian, *Istoriografia americană despre România*, în „Revista de istorie”, nr. 6, 1974.
- BOZGAN Ovidiu, *China și „duelul” româno-sovietic la începutul anilor '60*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 6(11), 1997.
- BRANDS H. W., *The Wages of Globalism: Lyndon Johnson and the Limits of American Power*, New York, Oxford University Press, 1995.
- BRĂTESCU Liviu, *Diplomația românească (1878-1888). Realizări și eșecuri*, în Paul Nistor, Adrian-Bogdan Ceobanu (coord.), „Diplomație și destine diplomatice în lumea Românească”, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011.
- BUGA Octavian, *Thoma Ionescu – un român la Casa Albă*, în „Istorie și civilizație”, an IV, nr. 33, iunie 2012.
- BUGA Vasile, *Desprinderea României din sfera de influență sovietică în viziunea Moscovei*, în „Dosarele istoriei”, an IX, nr. 4(92), 2004.

- IDEM, *Regimul de la București văzut de la Moscova*, în „Dosarele istoriei”, an VIII, nr. 8(84), 2003.
- IDEM, *Controverse româno-sovietice în timpul crizei din Orientul Apropiat*, în Florin Anghel, Mioara Anton (coord.), „Vecinătăți și ziduri – români și ruși (secolele XVI-XXI)”, Târgoviște, Ed. Cetatea de Scaun, 2013.
- BUNDY William, *A Tangled Web: The Making of Foreign Policy in the Nixon Presidency*, New York, Hill and Wang, 1998.
- BUȘE Constantin, *Primii consuli americani în România (1858-1878)*, în „Revista română de studii internaționale”, nr. 1(7), 1970.
- IDEM, *Începuturile relațiilor româno-americane (1850-1878)*, în Sorin Liviu Damian, Marusia Cîrstea (coord.), „Politică, diplomatie și război. Profesorul Gheorghe Buzatu la 70 de ani”, Craiova, Editura Universitaria Craiova, 2009.
- BUZATU Gheorghe, *Nicolae Iorga și America*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie A. D. Xenopol”, tom XVIII, Iași, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1981.
- IDEM, *O istorie a petrolului românesc*, București, Ed. Enciclopedică, 1998.
- CALAFETEANU Ion, *România la ONU după Războiul de Șase Zile*, în „Historia”, an V, nr. 47, noiembrie 2005.
- CALAFETEANU Ion, CORNESCU-COREN Alexandru, *România și criza din Orientul Mijlociu (1965-1971)*, București, Ed. Sempre, 2002.
- CAMPUS Eliza, *Curente noi în istoriografia Statelor Unite ale Americii*, în „Studii. Revistă de istorie”, tom 21, nr. 5, 1968.
- CĂPUȘAN Andrei, *București-Washington, fără adiționale. Prima convorbire telefonică*, în „Magazin istoric”, an XXXIV, serie nouă, nr. 3 (408), martie 2001.
- CĂTĂNUȘ Ana-Maria, *Ideologie și literatură în anul liberalizării maxime, 1968*, în „Studii și Materiale de Istorie Contemporană”, nr. 4, 2005.
- IDEM, *Scriitorii români și limitele liberalizării 1965-1971*, în „Arhivele Totalitarismului”, an 13, nr. 46-47, 2005.
- IDEM, *Reacții moscovite la „Declarația” din aprilie 1964*, în „Dosarele istoriei”, an IX, nr. 4(92), 2004.
- CÂNDEA Virgil, *O lume cu care românii aveau multe contacte*, în „Magazin istoric”, an X, nr. 9 (114), septembrie 1976.
- CERNOVODEANU Paul, STANCIU Ion, *Imaginea Lumii Noi în Țările Române și primele lor relații cu Statele Unite ale Americii până în 1859*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1977.
- CERNOVODEANU Paul, *Un transilvănean prieten cu Benjamin Franklin*, în „Magazin istoric”, an IV, nr. 11 (44), noiembrie 1970.
- CERVATIC Ștefan, *Un voluntar român în războiul de secesiune*, în „Magazin istoric”, an IV, nr. 7 (40), iulie 1970.
- CHAMBERLIN William Henry, *Erosion in the Soviet Empire*, in Russian Review, Vol. 24, No. 3, Jul., 1965.
- CHILIE Nicolae, *„O pană de automobil pe drumul cooperării Est-Vest”*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 1(6), 1997.
- CHIPER Ioan, *„Guvernul român, mai curajos decât orice guvern din Apus”*, în „Dosarele istoriei”, an III, nr. 8(24), 1998.
- CHIPER Ioan, CONSTANTINIU Florin, POPA A., *Sovietizarea României: Percepții anglo-americane (1944-1947)*, București, Ed. Iconica, 1993.
- CHIRIȚOIU Mircea, *Ecoul românesc al polemicii sovieto-chineze*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 6(11), 1997.
- CHIROT Daniel, *Social Change in Communist Romania* in „Social Forces”, Vol. 57, No. 2, Special Issue, Dec., 1978.
- CHRISTOPHER Andrew, *For the President's Eyes Only: Secret Intelligence and the American Presidency from Washington to Bush*, New York, Harper-Collins, 1996.
- CIOCÂRLAN Ion, *Fundația Rockefeller și realizările ei sanitare în România*, în „Revista româno-americană”, nr. 2-3, 1946.

- CIUPERCĂ I., *România în fața recunoașterii unității naționale. Repere*, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1996.
- COMȘA Ioan, *Declarația de independență*, în „România literară”, an IX, nr. 27, joi, 1 iulie 1970.
- CONSTANTINIU Florin, *Revoluția culturală maoistă și minirevoluția culturală ceașistă*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 6(11), 1997.
- IDEM, *România, aliatul rebel*, în „Dosarele istoriei”, an IV, nr. 4(32), 1999.
- IDEM, *De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu*, București, Ed. Enciclopedică, 2007.
- CONSTANTINESCU R., *Mediaeval Academy of America*, în „Studii. Revistă de istorie”, tom 18, nr. 2, 1965.
- CONSTANTINIU Laurențiu, *Between Washington and Beijing. The Romanian Channel, 1970-1971*, în „Arhivele Totalitarismului”, an 10, nr. 1-2, 2002.
- COPILAȘ Emanuel, *Politica externă a României comuniste: anatomia unei insolite autonomii*, în „Sfera politicii”, vol. XVIII, nr. 10(152), octombrie 2010.
- CRABB Cecil V., MULCAHY Kevin V., *Presidents and Foreign Policy Making: from FDR to Reagan*, Baton Rouge, Louisiana State University Press, 1986.
- CROHMĂLNICEANU Ovid S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, București, Editura pentru literatură, 1967.
- CURTICEANU Silviu, *Ceașescu: drumuri eșuate*, în „Dosarele istoriei”, an VI, nr. 5(57), 2001.
- DANTA Darrick, *Ceașescu's Bucharest*, în „Geographical Review”, vol. 83, no.2, apr. 1993.
- DASCĂLU Nicolae, *Imaginea României Mari în Statele Unite ale Americii în perioada interbelică (1919-1939)*, București, Editura universității din București, 1998.
- DE FLERES Rene Al., *Radio „Europa Liberă” și exilul românesc. O istorie încă nescrisă*, București, Ed. Vestala, 2005.
- DELETANT Dennis, *Ceașescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989*, traducere de Georgeta Ciocâltea, București, Ed. Humanitas, 1998.
- DELETANT Dennis, IONESCU Mihail, *Romania and the Warsaw Pact 1955-1989*, Woodrow Wilson International Center for Scholars, 2004.
- DEVLIN Kevin, *Eurocommunism: Between East and West*, in „International Security”, vol 3, no. 4, spring 1979.
- DIACONESCU Ioana, *Scriitori în arhiva CNSAS. Intelectuali urmăriți informativ, arestați, condamnați, uciși în detenție. 1946-1989*, București, Fundația Academia Civică, 2012.
- DIACONU Mircea A., *Cezar Baltag. Monografie, antologie comentată, receptare critică*, Brașov, Ed. Aula, 2000.
- DOBRINESCU Valeriu Florin, PÂRVU Sorin, *The Romanian National Mission in the United States of America (1917-1918)*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie A. D. Xenopol”, tom XIX, Iași, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1982.
- DOROBĂȚ Dumitru, *Din țara fâgăduinței. Receptarea literaturii americane în România*, Iași, Institutul European, 2000.
- DU BOIS Pierre, *Ceașescu la putere. Anchetă asupra unei ascensiuni politice*, traducere de Ioana Ilie, cuvânt înainte de Vladimir Tismăneanu și Cristian Vasile, București, Ed. Humanitas, 2008.
- DUMITRU Laurențiu-Cristian, *România la Organizația Națiunilor Unite*, în „Studii și Articole de Istorie”, nr. 70, 2005.
- ELIADE Mircea, *Maitreyi. Nuntă în cer*, studiu introductiv de Dumitru Micu, București, Editura pentru literatură, 1969.
- FILIP Corneliu, *Tratatul de la Varșovia în relațiile internaționale ale epocii (1955-1991)*, Târgoviște, Ed. Cetatea de Scaun, 2007.
- IDEM, *Tratatul de la Varșovia. Organizație politico-militară sub egida Moscovei*, Târgoviște, Ed. Cetatea de Scaun, 2006.
- FISCHER Mary Ellen, *Nicolae Ceausescu. A Study in Political Leadership*, Boulder & London, Lynne Rienner Publishers, 1989.
- FISCHER-GALAȚI Stephen, *The New Romania: From People's Democracy to Socialist Republic*, MA: The M.I.T. Press, Cambridge, 1967.

- FISCHER-GALAȚI Stephen, FLORESCU Radu R., URSUL Radu R. (edit.), *Romania Between East and West. Historical Essays in Memory of Constantin C. Giurescu*, New York, Boulder, Columbia University Press, 1982.
- FLORESCU Gheorghe I, BAIN Donald E., *Realități politice românești într-o viziune americană (1927)*, în I. Agrigoroaie, Gh. Buzatu, V. Cristian (coord.), „Românii în istoria universală”, tom III, Iași, Universitatea „Al. I. Cuza”, 1988.
- FLORESCU Gheorghe I. (edit.), *Relațiile româno-americane în timpurile moderne*, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1993.
- FORSYTHE David P., *Human Rights and U.S. Foreign Policy: Congress Reconsidered*, Gainesville, University Press of Florida, 1988.
- FOTINO George, *Înființarea reprezentanței României la Washington*, în „Reprezentanțele diplomatice ale României, vol. I, 1959-1917”, București, Ed. Politică, 1967.
- FREEDMAN Lawrence, *A Choice of Enemies. America Confronts the Middle East*, Public Affairs, 2008.
- GABANYI Anneli Ute, *Literatura și politica în România după 1945*, traducere din limba germană de Irina Cristescu, București, Editura Fundației Culturale Române, 2001.
- IDEM, *Cultul lui Ceaușescu*, Iași, Ed. Polirom, 2003.
- GALITZI-BRĂTESCU Christina, *Franklin Mott Gunther*, în „Revista româno-americană”, nr. 2-3, 1946.
- GAZIT Mordechai, *Egypt and Israel - Was There a Peace Opportunity Missed in 1971?*, in „Journal of Contemporary History”, Vol. 32, No. 1, Jan., 1997.
- GEORGESCU Vlad, *Politică și istorie. Cazul comuniștilor români: 1944-1977*, ediția a 2-a, București, Ed. Humanitas, 2009.
- GHEORGHIU Simion, *Clauza națiunii celei mai favorizate și relațiile româno-americane*, în „Historia”, an VIII, nr. 82, octombrie 2008.
- GIURESCU Dinu C. IDEM, „Declarația” din aprilie 1964, în „Dosarele istoriei”, an IX, nr. 4(92), 2004.
- IDEM, *România și războiul americano-vietnamez*, în „Historia”, an VIII, nr. 82, octombrie 2008.
- GOH Evelyn, *Constructing the U.S. Rapprochement with China, 1961-1974: from „Red Menace” to „Tacit Ally”*, New York, Cambridge University Press, 2005.
- GRANT George P., *Philosophy in the Mass Age*, New York, Hill and Wang, 1960.
- GROSS George, *Communism Divided: Some Considerations for American Policy. Part II*, in „Russian Review”, Vol. 28, No. 3, Jul., 1969.
- GULIANU C. I., *Originile umanismului și ale culturii*, București, Editura Republicii Socialiste România, 1967.
- HANDOCA Mircea, *Pe urmele lui Mircea Eliade*, Târgu-Mureș, Ed. Petru Maior, 1996.
- IDEM, *Viața lui Mircea Eliade*, ediția a III-a, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 2002.
- IDEM, „Dosarul” Mircea Eliade, volumul VI (1944-1967) *Niet!*, București, Ed. Curtea veche, 2002.
- IDEM, „Dosarul” Mircea Eliade, volumul VII (24 august 1944-31 august 1967) *Niet!*, București, Ed. Curtea veche, 2003.
- IDEM, „Dosarul” Mircea Eliade, volumul VIII (1967-1970) *Reabilitare provizorie*, București, Ed. Curtea veche, 2003.
- IDEM, *Mircea Eliade și contemporanii săi*, București, Ed. Lider, 2009.
- HARRINGTON Joseph F., COURTNEY Bruce J., *Relațiile româno-americane 1940-1990*, traducere de Mihaela Sadovschi, Iași, Institutul European, 2002.
- HOPPE Jiri, *România și „Primăvara de la Praga” din 1968*, în „Analele Sighet 9. Anii 1961-1972. Țările Europei de Est între speranțele reformei și realitatea stagnării”, București, Fundația Academia Civică, 2001.
- HUDSON Wilson M., *Eliade's Contribution to the Study of Myth*, în Wilson M. Hudson (editor), „Tire Shrinker to Dragster”, Austin, The Encino Press, 1968.
- HUGHES Barry, VOLGY Thomas, *Distance in Foreign Policy Behavior: A Comparative Study of Eastern Europe*, in „Midwest Journal of Political Science”, Vol. 14, No. 3 (Aug., 1970).

- HRINIUC Radu, *Emigrația românească în Statele Unite ale Americii după 1945. Motivații și strategii de emigrare*, în „Anuarul de Istorie Orală”, 2, 2001.
- ILIE Cornel, *Războiul din Vietnam și relațiile româno-americane*, în „Historia”, an VII, nr. 69, septembrie 2007.
- IONESCU Alexandru, *Rezonanțe românești la „Primăvara de la Praga”*, în „Analele Sighet 9. Anii 1961-1972. Țările Europei de Est între speranțele reformei și realitatea stagnării”, București, Fundația Academia Civică, 2001.
- IONESCU Mihail E., *De la hegemonia sovietică la „umbrela” americană*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 3(8), 1997.
- IORGA Nicolae, *My American Lectures*, Bucharest, State Printing Office, 1932.
- JAMGOTCH Nish Jr., *Alliance Management in Eastern Europe: (The New Type of International Relations)*, in „World Politics”, Vol. 27, No. 3, Apr., 1975.
- JESSUP John, *Romania Celebrates the Centennial of its Independence*, in „Military Affairs”, vol. 42, no. 3, oct. 1978.
- JOHNSON Robert David, *Congress and the Cold War*, New York, Cambridge University Press, 2006.
- JOWITT Kenneth, *The Romanian Communist Party and the World Socialist System: A Redefinition of Unity*, in „World Politics”, Vol. 23, No. 1, Oct., 1970.
- JURCHESCU Ioan Gheorghe, *Anul 1967 a fost „anul împăcării cu poporul”?*, în „Analele Sighet 9. Anii 1961-1972. Țările Europei de Est între speranțele reformei și realitatea stagnării”, București, Fundația Academia Civică, 2001.
- KIM Jay J., *Hierophany and History*, în „Journal of the American Academy of Religion”, vol. 40, nr. 3, sept. 1972.
- KING Winston L., *Questions for the Quester*, în „Journal for the Scientific Study of Religion”, vol. 9, nr. 1, spring 1970.
- KORBONSKI Andrzej, *Detente, East-West Trade, and the Future of Economic Integration in Eastern Europe*, in „World Politics”, Vol. 28, No. 4, Jul., 1976.
- KING Robert R., BROWN James F., *Eastern Europe's Uncertain Future: A selection of radio Free Europe Research Reports*, New York, Praeger, 1977.
- IDEM, *Conversation with Kissinger*, in „Journal of Palestine Studies”, Vol. 10, No. 3, Spring, 1981.
- KULSKI W. W., *The 1969 Moscow Conference of Communist Parties*, in „Russian Review”, Vol. 28, No. 4, Oct. 1969.
- KUNZE Thomas, *Nicolae Ceaușescu. O biografie*, București, Ed. Vreimea, 2002.
- LANGGUTH A. J., *Our Vietnam: The War: 1954-1975*, New York, Simon & Schuster, 2000.
- LESSA William A., *The Quest. History and Meaning in Religion by Mircea Eliade*, în „American Anthropologist”, new series, vol. 73, nr. 2, apr. 1971.
- LICKLIDER Roy E., *Soviet Control of Eastern Europe: Morality versus American National Interest*, in „Political Science Quarterly”, Vol. 91, No. 4, Winter, 1976-1977.
- LINDEN Ronald H., *Socialist Patrimonialism and the Global Economy: The Case of Romania*, in „International Organization”, Vol. 40, No. 2, Spring, 1986.
- LOGEVALL Fredrik, PRESTON Andrew (ed.), *Nixon in the World: American Foreign Relations, 1969-1977*, New York, 2008.
- LUYSTER Robert, *The Study of Myth. Two Approaches*, in „The Journal of Bible and Religion”, XXXIV, July 1966.
- MACUC Mihai, *Rolul României în cadrul negocierilor de pace din Orientul Mijlociu*, în „Revista de Istorie Militară”, 2002, nr. 3.
- MATLEY Ian M., *Romania: A profile*, New York, Praeger Publishers, 1970.
- MĂNESCU Corneliu, *Rumania in the Concert of Nations*, in „International Affairs”, vol. 45, no. 1, ian. 1969.
- MICHELSON Paul E., MICHELSON Jean, *Amintiri despre „mini-revoluția” din România: 1971-1973*, în „AS”, 2001, 9.
- MIHALACHE Andi, *Istorie și practici discursive în România democrat populară*, București, Ed. Albatros, 2003.

- MIRONOV Alexandru Murad, *Tot mai departe de Moscova. Politica externă a regimului Ceaușescu, 1965-1967*, în „Arhivele Totalitarismului”, an 10, nr. 3-4, 2002.
- IDEM, *Putere și politică în România lui Nicolae Ceaușescu. Reabilitările din aprilie 1968*, în „Arhivele Totalitarismului”, an 13, nr. 46-47, 2005.
- MITROKHIN Vasili, ANDREW Cristopher, *Arhiva Mitrokhin. KGB în Europa și în Vest*, București, Ed. Orizonturi, Ed. Sirius, 2003.
- MORARU Constantin, *Ajutați-ne „să punem capăt războiului din Vietnam”*, în „Dosarele istoriei”, an VIII, nr. 10(86), 2003; an IX, nr. 5(93), 2004.
- IDEM, *Nixon la București*, în „Dosarele istoriei”, an IX, nr. 11(99), 2004.
- IDEM, *Richard Nixon in Beijing Appreciations of the Bucharest Leadership, 1972*, în „Arhivele Totalitarismului”, an 10, nr. 1-2, 2002.
- IDEM, *Politica externă a României. 1958-1964*, București, Ed. Enciclopedică, 2008.
- MÜLLER Florin, *Opinii de politică externă ale Partidului Comunist Român*, în „Revista istorică”, an 13, nr. 5-6, 2002.
- NEAGOE Elisabeta, *Cu ochii și urechile pe turiștii străini din România*, în „Dosarele istoriei”, an VIII, nr. 7(83), 2003.
- NEGULESCU Tănase, *România la Organizația Națiunilor Unite*, București, Ed. Politică, 1975.
- NEWSON David D., *The Diplomacy of Human Rights*, New York, University Press of America, 1986.
- NICULESCU-MIZIL Paul, *De la Comintern la comunism național*, București, Ed. Evenimentul românesc, 2001.
- IDEM, *România și războiul din Vietnam*, în „Dosarele istoriei”, an VI, nr. 1(53), 2001.
- NISTOR Paul, *Înfruntând Vestul. PCR, România lui Dej și politica americană de îngrădire a comunismului*, București, Ed. Vreamea, 2006.
- IDEM, *Propaganda României comuniste în America la începutul războiului rece (1950)*, în „Studii și Materiale de Istorie Contemporană”, serie nouă, volum IX, 2010.
- IDEM, *Mihail Ralea – primul ministru plenipotențiar al României Comuniste în America*, în Paul Nistor, Adrian-Bogdan Ceobanu (coord.), „Diplomație și destine diplomatice în lumea Românească”, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2011.
- IDEM, *Diplomație și propagandă în relațiile româno-americane în anii '50*, în „Revista Româno-Americană”, seria a doua, nr. XXIV, martie 2013.
- OLTEANU Constantin, *Singură împotriva tuturor: România și documentele de bază ale alianței militare comuniste*, în „Dosarele istoriei”, an VI, nr. 8(60), 2001.
- OLTEANU Constantin, DUȚU Alesandru, ANTIP Constantin, *România și Tratatul de la Varșovia. Istoric. Mărturii. Documente. Cronologie*, București, Ed. Pro Historia, 2005.
- OTU Petre, *Ceaușescu, rebelul din Tratatul de la Varșovia*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 10 (15), 1997.
- IDEM, *Misterul întâlnirii Corneliu Mănescu – Dean Rusk*, în „Magazin istoric”, an XXXVI, serie nouă, nr. 11 (428), noiembrie 2002.
- IDEM, „Doi băieți supărați”. *SUA și România – o întrevvedere bilanț a relațiilor româno-americane (1955)*, în „Revista Româno-Americană”, seria a doua, nr. XXIV, martie 2013.
- PACEPA Ion Mihai, *Moștenirea Kremlinului. Rolul spionajului în sistemul comunist de guvernare*, București, Ed. Venus, 1993.
- IDEM, *Cartea neagră a Securității. Volumul III. L-am trădat pe Ceaușescu*, București, Ed. Omega SRL, 1999.
- PARKER Richard B., *The Six-Day War: A Retrospective*, Gainesville (Florida), University Press of Florida, 1996.
- PAUL David W., *Soviet Foreign Policy and the Invasion of Czechoslovakia: A Theory and a Case Study*, in „International Studies Quarterly”, Vol. 15, No. 2, Jun., 1971.
- PĂUNESCU Adrian, *Sub semnul întrebării*, ediția a II-a, adăugită, București, Ed. Cartea românească, 1979.
- IDEM, *Cartea cârților de poezie*, Editura Păunescu, Fundația Iubirea, Fundația Constantin, 1999.
- PELIN Mihai, *Culisele spionajului românesc. D.I.E. 1955-1980*, București, Ed. Evenimentul românesc, 1997.

- IDEM, *Operațiunile „Melița” și „Eterul”*. Istoria Europei libere prin documentele de Securitate, București, Ed. Albatros, 1999.
- PETCU Ion, *Ceașescu, un fanatic al puterii: Biografie neretușată*, București, Ed. Românul, 1994.
- PILLAT Dinu, *Mozaic istorico-literar. Secolul XX*, București, Editura pentru literatură, 1969.
- PIRU Al., *Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*, București, Editura pentru literatură, 1968.
- POP Adrian, *1950. Legația S.U.A. informează: Dominația U.R.S.S. asupra României nu poate fi slăbită*, în „Magazin istoric”, an XXXIV, serie nouă, nr. 4 (409), aprilie 2001.
- POP Ion, *Teze, antiteze, subteze*, în „Analele Sighet 9. Anii 1961-1972. Țările Europei de Est între speranțele reformei și realitatea stagnării”, București, Fundația Academia Civică, 2001.
- POPA Cosmin, *Fazele comunismului românesc*, în „Dosarele istoriei”, an VIII, nr. 8(84), 2003.
- POPESCU-BOTENI Stelian, *Relații între România și S.U.A. până în 1914*, prefată de Corneliu Bogdan, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980.
- PREDA Dumitru, *Forcingpolicy of the United Statesand Romania. New Evidence*, în „Arhivele Totalitarismului”, an 10, nr. 1-2, 2002.
- IDEM, *Stabilirea relațiilor diplomatice la nivel de ambasadă între România și Israel*, în „Magazin istoric”, an 34, nr. 11, 2000.
- RACOVICANU S., COSTAKE V., *Corespondența consulatului Statelor Unite ale Americii în România 1858-1906*, în „Revista arhivelor”, an X, nr. 2, 1967.
- RANGHEȚ Boris, *Relațiile româno-americane în anii Primului Război Mondial*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1975.
- REISMAN Michael W., *SovereigntyandHumanRights in Contemporary International Law*, in „The American Journal of International Law”, vol. 84. No. 4, oct. 1990.
- RÎJNOVEANU Carmen, *Cooperare prin Cortina de Fier. Relațiile dintre România și SUA în anii '60- '70*, în „Revista de istorie militară”, nr. 3(89), 2005.
- RETEGAN Mihail, *1968 din primăvară până în toamnă. Schiță de politică externă românească*, București, Ed. Rao, 1998.
- RUSAN Romulus, *„Tezele” și reversul lor*, în „Analele Sighet 9. Anii 1961-1972. Țările Europei de Est între speranțele reformei și realitatea stagnării”, București, Fundația Academia Civică, 2001.
- SAPIETS Janis, *The 24th Congress of the Soviet Communist Party* in „Russian Review”, Vol. 31, No. 1, Jan., 1972.
- SCHOENBERGER Erica, REICH Stephanie, *Soviet Policy in theMiddleEast*, in „MERIP Reports”, No. 39, Jul., 1975.
- SELEJAN Ana, *Glasul patriei. Un cimitir al elefanților în comunism*, București, Ed. Vreamea, 2012.
- SILVAN-IONESCU Adrian, *Regina Maria și America*, București, Noi Media Printing, 2009.
- SINIVER Asaf, *Nixon, Kissinger, and U.S. Foreign PolicyMaking. The Machinery of Crisis*, New York, Cambridge University Press, 2008.
- SISCOE Frank, *Eugene Schuyler, first American diplomat in Romania*, în „Revue Roumaine d'Histoire”, nr. 2, 1972.
- SPÂNU Alin, *1941. Serviciul de informații american în România*, în „Magazin istoric”, an XL, serie nouă, nr. 4(469), aprilie 2006.
- SPIRIDON Monica, *Ștefan Bănuțescu. Monografie, antologie comentată, receptare critică*, Brașov, Ed. Aula, 2000.
- STANCIU Ion, *John Kasson, diplomația americană și independența României (1877-1880)*, în „Revista de istorie”, tom 30, nr. 6, iunie 1977.
- IDEM, *Aspecte ale relațiilor româno-americane în anii neutralității României*, în „Studii și materiale de istorie modernă”, vol. IV, București, 1979.
- IDEM, *Relațiile comerciale româno-americane în perioada interbelică*, în „Revista de istorie”, tom 34, nr. 1, 1981.
- IDEM, *Un călător american despre România la 1877: Edward King*, în „Revista de istorie”, tom 41, nr. 7, iulie 1988.

- IDEM, *În umbra Europei. Relațiile României cu Statele Unite în anii 1919-1939*, București, Ed. Silex, 1996.
- IDEM, *Aliați fără alianță. România și S.U.A. (1914-1920)*, ediția a II-a revizuită, Târgoviște, Ed. Cetatea de scaun, 2010.
- STOESSINGER John G., *Henry Kissinger: The Anguish of Power*, New York, Norton, 1976.
- STORK Joe, REACHARD Danny, *Chronology: US-Egypt Military Relationship*, în „MERIP Reports”, No. 90, Sep., 1980.
- SUCIU Mircea, *Corneliu Mănescu: România nu a fost un partener entuziast al Pactului de la Varșovia*, în „Dosarele istoriei”, an IX, nr. 12(100), 2004.
- ȘARAGA Achille, *Dezvoltarea legăturilor economice cu Statele Unite ale Americii*, în „Revista româno-americană”, nr. 2-3, 1946.
- ȘORA Mariana, *Unde și interferențe. Studii, eseuri, articole*, București, Editura pentru literatură, 1969.
- TISMĂNEANU Vladimir, *Arheologia terorii*, București, Ed. Eminescu, 1992.
- IDEM, *Schelete în dulap. Vladimir Tismăneanu în dialog cu Mircea Mihăieș*, Iași, Ed. Polirom, 2004.
- TRANCOTĂ Cristian, *Duplicitarii. O istorie a Serviciilor de Informații și Securitate ale regimului comunist din România, 1965-1989*, București, Ed. Elion, 2003.
- IDEM, *About the Espionage Activity of the Romanian Communist Regim, 1965-1989*, în „Arhivele totalitarismului”, an 10, nr. 1-2, 2002.
- TREPTOW Kurt W. (edit.), *Romania and Western Civilization*, Iași, The Center for Romanian Studies, 1997.
- TUDOR Alina, PANAITE Laurențiu, *Războiul Rece: 11 crize, 24 de personaje*, în „Dosarele istoriei”, an II, nr. 1(6), 1997.
- ȚĂRANU Liviu, *Nichifor Crainic în dosarele Securității*, în „Magazin istoric”, an XLV, nr. 2 (527), februarie 2011.
- ȚÎRĂU Liviu C., *Între Washington și Moscova. Politicile de securitate naționale ale SUA și URSS și impactul lor asupra României*, Cluj-Napoca, Ed. Tribuna, 2005.
- TRASK Williard R., *Shamanism. Archaic Techniques of Ecstasy by Mircea Eliade*, în „American Anthropologist”, new series, vol. 67, nr. 5, oct. 1965.
- VASILE Cristian, *Politici culturale comuniste în timpul regimului Gheorghiu-Dej*, București, Ed. Humanitas, 2011.
- VERDERY Katherine, *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, București, Ed. Humanitas, 1994.
- VERZEA Ileana, *Primele contacte românești cu literatura americană (în presa secolului XIX)*, în „Revista de istorie și teorie literară”, tom 25, nr. 4, 1976.
- VĂLENAȘ Liviu, *Cartea neagră a ceaușismului. România între anii 1965-1989*, București, Ed. Saeculum, 2004.
- VIANU Tudor, *Arta prozatorilor români*, vol. II, ediția a IV-a, București, Editura pentru literatură, 1965.
- VITCU Dumitru, „*Latinii de la Dunăre*”. *Presa americană despre români la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie A. D. Xenopol”, tom XIX, Iași, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1982.
- IDEM, *Note și corespondențe americane despre români în coloanele ziarului „The New York Times” (1871-1877)*, în I. Agrigoroaie, Gh. Buzatu, V. Cristian (coord.), „Românii în istoria universală”, tom III, Iași, Universitatea „Al. I. Cuza”, 1988.
- VRABIE Gheorghe, *Folcloristica română. Evoluție, curente, metode*, București, Editura pentru literatură, 1969.
- WATTS Larry L., *Ferește-mă, Doamne, de prieteni... Războiul clandestin al Blocului Sovietic cu România*, traducere din limba engleză Camelia Diaconescu, București, Ed. Rao, 2012.
- ZBUGHEA Gheorghe, *Anghel Rugină – un glas în pustie*, în „Dosarele istoriei”, an VII, nr. 2(66), 2002.

V. SURESE INTERNET

www.amacad.org
www.cnsas.ro
www.comunismulinromania.ro
www.documentariestv.net
www.foia.cia.gov
http://iwp.uiowa.edu
www.lbjlibrary.org
www.nixonlibrary.gov
www.nytimes.com
www.presidency.ucsb.edu
www.time.com
www.un.org
www.u-s-history.com
www.wilsoncenter.org

VI. SURSE VIDEO

- GHIURCO Monica, *Moștenirea clandestină*, la TVR1, 7 iunie 2011.
- MOLLOY Peter, *The Lost World of Communism. An Oral History of Daily Life Behind the Iron Curtain 3. Socialism in the Family*, BBC, 2009.
- STONE Oliver, *Nixon*, CinergiPictures Entertainment, Hollywood Pictures, Illusion Entertainment, 1995.
- UJICĂ Andrei, *Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu*, ICON Production, 2010.